

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra bohemistiky

Symbolika čísel v mezijazykovém srovnání

Number Symbolism in a Cross-Language Comparison

Bakalářská diplomová práce

Autor: Siyuan HE

Obor: Czech for Foreigners

Vedoucí práce: Mgr. Darina HRADILOVÁ, Ph.D

Olomouc 2024

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma: „Symbolika čísel v mezijazykovém srovnání“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne: 24. 4. 2024

Podpis: .....

Poděkování

Ráda bych upřímně a s láskou poděkovala vedoucí své diplomové práce, Mgr. Darině HRADILOVÉ, Ph.D., za profesionalitu a trpělivost, kterou mi již dříve prokázala, a za pomoc, kterou mi poskytla. Také děkuji své rodině a kamarádce za dobrou náladu, kterou jsem měla při psaní bakalářské práce.

Obsah

Úvod	7
1. Základní definice čísla číslovky a číslice a vztah mezi nimi	8
1.1. Definice čísla číslovky a číslice	8
1.2. Vztah mezi číslem, číslovkou a číslicemi	9
2. Číslovky jako slovní druh češtině	9
2.1. Slovní druh a morfologické vlastnosti číslovek v češtině	9
2.1.1. Základní číslovky	9
2.1.2. Řadové číslovky	12
2.1.3. Násobné číslovky	13
2.1.4. Souborové číslovky	13
2.1.5. Neurčité číslovky	14
2.2. České číslovky v kolokacích	14
2.2.1. Gramatické role a syntaktické funkce číslovek v češtině	14
2.2.1.2. Podmět	14
2.2.1.3. Přívlástek	15
2.2.1.4. Příslopečné určení	16
2.2.2. Skloňování počítaných slov	16
2.2.2.2. Kvantita 1	17
2.2.2.3. Kvantita 2-4	17
2.2.2.4. Kvantita ≥ 5	17
2.2.2.5. Sto, tisíc, milion	18
2.2.2.6. Hodně, trochu, mnoho	18
3. Číslovky jako slovní druh v čínštině	18
3.1. Slovní druh a morfologické vlastnosti číslovek v čínštině	18
3.1.1. Základní číslovka a kvantifikátor	19
3.1.2. Řadové číslovky	21
3.1.3. Násobné číslovky a souborové číslovky	21

3.1.4.	Souborové číslovky, druhové číslovky a číslovky pro sudá podstatná jména..	22
3.1.5.	Neurčité číslovky	23
3.2.	Čínské číslovky v kolokacích	23
3.2.1.	Gramatické role a syntaktické funkce číslovek v čínštině.....	23
3.2.1.2.	Podmět.....	23
3.2.1.3.	Předmět	24
3.2.1.4.	Přívlastek.....	24
3.2.1.5.	Přísluvečné určení	24
3.2.2.	Skloňování počítaných slov	25
4.	Čísla a číslovky v interkulturním kontextu	26
4.1.	Verbální vyjadřování.....	26
4.1.1.	Počet 0-9.....	26
4.1.2.	Počet 10-99.....	27
4.1.3.	Větší celočíselný počet.....	28
4.2.	Neverbální vyjadřování.....	29
4.2.1.	V češtině	29
4.2.2.	V čínštině	32
4.3.	Číslovka v časových vyjádřeních.....	35
4.3.1.	Datum.....	35
4.3.2.	Měsíc	36
4.3.3.	Týden.....	37
5.	Číslovky a jejich specifické významy	38
5.1.	Význam číslovek	38
5.1.1.	Číslovka 0.....	38
5.1.2.	Číslovka 1.....	39
5.1.3.	Číslovka 2.....	39
5.1.4.	Číslovka 3.....	40
5.1.5.	Číslovka 4.....	40

5.1.6.	Číslovka 5.....	41
5.1.7.	Číslovka 6.....	41
5.1.8.	Číslovka 7.....	41
5.1.9.	Číslovka 8.....	42
5.1.10.	Číslovka 9.....	42
5.1.11.	Číslovka 10.....	42
5.1.12.	Jiné číslovky.....	42
5.2.	Šťastná a nešťastná čísla	43
5.2.1.	Šťastná a nešťastná číslovka v češtině	43
5.2.1.2.	Šťastná číslovka v češtině.....	44
5.2.1.3.	Nešťastná číslovka v češtině.....	44
5.2.2.	Šťastná a nešťastná číslovka v čínštině.....	45
5.2.2.2.	Číslovka „四[sʹ]“(čtyři) a „十四[š'-sʹ]“(čtrnáct)	45
5.2.2.3.	Číslovka „六[liou]“(šest)	46
5.2.2.4.	Číslovka „八[pa]“(osm)	46
5.2.2.5.	Číslovka „九[t'iou]“(devět).....	46
5.2.2.6.	Číslovka „十八[š'-pa]“(osmnáct).....	47
5.2.2.7.	Číslovky v moderních internetových heslech	47
5.2.3.	Preference číslovky v kulturním kontextu	47
5.3.	Číslovky ve frázích a příslovích.....	49
5.3.1.	Číslovky v českých frázích a příslovích.....	49
5.3.2.	Číslovky v čínských frázích a příslovích	50
5.3.3.	Fráze a přísloví s podobným významem.....	57
Závěr		59
Seznam použité literatury a internetových zdrojů.....		60
Anotace		62

Úvod

Mnoho lidí si myslí, že v současném světě jsou čísla nejběžnější součástí jazyka. Je to proto, že největší procento číslic používaných ve světě tvoří arabské číslice a téměř všechny kultury používají desítkovou soustavu.

Existují však obrovské rozdíly ve významech, které číselná slova v různých jazykových projevech představují, stejně jako ve způsobu jejich použití, a dokonce i ve způsobu jejich gramatické stavby.

Samotné číslice však nesou menší množství informací, než kolik je obsaženo ve významu číslovek, tedy slov odpovídajících číslům. Čeština je starý slovanský jazyk a čínština je starobylý jazyk patřící do sino-tibetské rodiny. Číslovky mezi těmito dvěma jazyky se ve svém historickém vývoji nijak neovlivňovaly. Je proto nutné a zajímavé porovnat úlohu a užití číslovek v těchto dvou jazycích a kulturní rozdíly, které za nimi stojí.

V této bakalářské práci se nabízí bohaté možnosti týkající se číslovek v češtině a čínštině. V této bakalářské práci se budeme zabývat lexikálními vlastnostmi a užitím číslovek v těchto dvou jazycích. Bude také vysvětleno a analyzováno, jak přesně se v češtině a čínštině tvoří různé číslovky odpovídající základním přirozeným číslům. Formou schémat budou prezentovány i neverbální způsoby vyjádření číselných významů.

Do mezikulturního srovnání budou zahrnuty i další číslovky, které mají svůj vlastní význam a zvláštní důležitost. S pomocí slovníku doplním vysvětlení různých číselných slov v češtině a čínštině. Stejně tak bude pojednáno o kultuře pověr, které se za těmito významy skrývají, tj. o původu šťastných a nešťastných čísel. Diskuse o číslovkách se bude týkat také používání přísloví a frází v češtině a čínštině, stejně jako jejich vlastních významů a metafor založených na kulturním vývoji. Velká část pojednání v této části vychází z čínských i českých slovníků, které se opírají především o Slovník spisovného jazyka českého a Moderní praktický slovník čínštiny. Další zdroje, které používám, budou uvedeny v textu.

V tomto textu budu používat češtinu jako hlavní jazyk výkladu, čínštinu pak jako nezbytný doplněk k diskusi o číslovkách v čínštině. Všude, kde je použita čínština, je pro lepší porozumění doplněna také českou transkripcí čínských slov.

1. Základní definice čísla číslovky a číslice a vztah mezi nimi

1.1. Definice čísla číslovky a číslice

V češtině existují tři pojmy související s čísly: „číslo“, „čísllovka“ a „čísllice“. Podle Akademického slovníku současné češtiny jsem našla definice pro číslo, číslovku a číslice.¹

Čísla vyjadřují pojem samotné kvantity nebo pořadí, nesou číselnou hodnotu. Slovo „číslo“ má několik význam. 1) Matematické vyjádření určitého množství, počtu, např. *liché číslo, sudé číslo* atd. 2) Jednoznačné označení jednotliviny číslicí nebo sledem číslic, popř. i písmen, např. *telefonní číslo, pořadové číslo, číslo účtu* atd. 3) Výsledek hospodaření, statistické evidence, statistických výpočtů, např. *černá čísla, červená čísla* atd. 4) Vydání, výtisk periodicky vycházejících novin, časopisu ap., např. *minulé číslo časopisu, příští číslo časopisu* atd. 5) Uzavřená část představení nebo programu, výstup, např. *baletní číslo, hudební číslo, akrobatické číslo* atd. 6) Velikost oděvu nebo obuvi, např. *číslo bot, číslo košile* atd. 7) Gramatická kategorie ohebných slov založená na jejich schopnosti rozlišovat jednotlivost a mnohost, např. *množné číslo, jednotné číslo* atd. Čísllovka se používá spíše v diskusích o lingvistice. Je to slovní druh vyjadřující počet, pořadí, násobenost, obecně množství, např. *základní číslovka, řadová číslovka* atd. Čísllovky jsou používány k označení množství nebo pořadí v různých kontextech, jako jsou počítání, popisy a řazení. Petr Karlík a Jan Kořenský píší v Novém encyklopedickém slovníku češtiny online², základním funkčním rysem číslovek je kvantitativnost, kterou lze charakterizovat v souladu s principem návstavbovosti jako substantivně, adjektivně a adverbialně formovanou obecnou kvantovost. V jejich substituční funkci je doplňují od nich odvozená další slova, která se někdy (jako v češtině) poněkud nelogicky považují za kvantitativní adverbia (kolikrát?- třikrát), jakkoliv si stále podržují substituční funkci kvantity.³

Čísllice mají pouze jeden význam, jsou znakem pro zápis čísla. Čísllice jsou základní jednotky, které tvoří číselné zápisy, jsou obvykle znaky, které reprezentují číselné hodnoty. Používají se k vytváření číselných zápisů a matematických operací, např. *arabské čísllice* a

---

¹Akademický slovník současné češtiny. Datum vydání: bez data. https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovniky-a-zdroje/Akademicky_slovník_soucasne_cestiny.html (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

²KARLÍK, Petr. KOŘENSKÝ, Jan. *Nový encyklopedický slovník češtiny online*. Datum vydání: bez data. <https://www.czechency.org/slovník/%C4%8C%C3%8DSLOVKA> (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

³ČERMÁK, František, *Lexikon a sémantika*, Praha: Lidové noviny, 2010, s.174.

římské číslice.

1.2. Vztah mezi číslem, číslovkou a číslicemi

Číslo, číslovka a číslice spolu souvisí.

Při psaní číselných hodnot se často používají číslice, což jsou konkrétní grafické znaky, které představují číselné hodnoty. Například číslice „6“ reprezentuje číselnou hodnotu šest. Číslice jsou základními stavebními kameny číselných zápisů a jsou používány k vytváření číselných výrazů. Vztah mezi číslem a číslicí je takový, že číslice jsou konkrétními znaky, které reprezentují číselnou hodnotu obsaženou v čísle. Vztah mezi číslem a číslovkou je takový, že číslovka je slovní forma, která vyjadřuje číselnou hodnotu obsaženou v čísle v jazykové podobě.

2. Číslovky jako slovní druh češtině

2.1. Slovní druh a morfologické vlastnosti číslovek v češtině

Číslovky jako slovní druh nemají samostatný tvaroslovný systém. Opírají se o tvarovésoustavy základních slovních druhů - substantiv a adjektiv, ale také zájmen, a navíc o příslovce.⁴ V této části budou podrobně rozebrány morfologické vlastnosti a pravidla deklinace číslovek v češtině a čínštině. Pozornost bude věnována takto tomu, jak se číslovky používají ve větách v konstrukcích s počítaným předmětem v obou jazycích.

2.1.1. Základní číslovky

Základní číslovky slouží k vyjádření množství počítatelných nebo podmíněně počítatelných látek, včetně přirozených čísel, komplexních čísel a zlomků i čísel s desetinnou čárkou. Základní číslovky jsou také nejpoužívanějšími číslovkami v češtině. Pro základní číslovky neexistuje pouze jeden typ skloňování, lze je rozdělit do pěti různých deklinačních podtypů.

Číslovka „*jeden*“ má deklinaci jako ukazovací zájmeno *ten*, např.

Líbí se mu ta dívka. x Libí se mu jedna dívka.

---

⁴ ČECHOVÁ, Marie, DOKULIL Miloš, HLAVSA Zdeněk, HRBÁČEK Josef a HRUŠKOVÁ Zdeňka. *Čeština – řeč a jazyk*. SPN – pedagogické nakladatelství, a. s. 3., rozšířené a upraven. Praha, 2011, s. 216

Zavolal jsem tomu bratrovi. x Zavolal jsem jednomu bratrovi.

Deklinace číslovek jeden, jedna a jedno je následující.

Tabulka1:

	jeden.sg.	jeden.pl.	jedna.sg.	jedna.pl.	jedno.sg.	jedno.pl.
1.pád.	jeden	jedni	jedna	jedny	jedno	jedna
2.pád.	jednoho	jedněch	jedné	jedněch	jednoho	jedněch
3.pád.	jednomu	jedněm	jedné	jedněm	jednomu	jedněm
4.pád.	jednoho	jedny	jednu	jedny	jedno	jedna
5.pád.	jeden	jedni	jedna	jedny	jedno	jedna
6.pád.	jednom	jedněch	jedné	jedněch	jednom	jedněch
7.pád.	jedním	jedněmi	jednou	jedněmi	jedním	jedněmi

Počtu 2 odpovídají slova *dva*, *dvě* a *oba* (*obě*). Jejich volba závisí na rodu počítaného předmětu.

Přestože obě slova označují hodnotu 2, mírně se liší ve svém konkrétním významu. Z hlediska vyjádřeného množství vyjadřuje „dva“ pouze množství 2, zatímco „oba“ zdůrazňuje, že celkové množství je právě 2. Například: Učitel má studenty a dva studenti přišli. x Učitel má dva studenty a oba studenti přišli.

Výraz *oba* je typicky spojován s označeními párových částí nebo orgánů lidského těla. Například: Viděl jsem oběma očima. Měl jsem něco na obou rukou.

Skloňování pro „dva“ a „dvě“ je následující.

Tabulka 2:

	dva	dvě
1.pád.	dva	dvě
2.pád.	dvou	dvou
3.pád.	dvěma	dvěma
4.pád.	dva	dvě
5.pád.	dva	dvě
6.pád.	dvou	dvou

7.pád.	dvěma	dvěma

Skloňování pro „oba“ je následující.

Tabulka 3:

1.pád.	oba, obě
2.pád.	obou
3.pád.	oběma
4.pád.	oba, obě
5.pád.	oba, obě
6.pád.	obou
7.pád.	oběma

Jak je uvedeno v tabulce výše, „oba“ mají dvě formy pouze v nominativu akuzativu a vokálu. Jak si vybrat, lze posoudit na základě tohoto příkladu: *Přišli oba. x Přišly obě.*

Číslovka „tři“ a číslovka „čtyři“ mají podobnosti. Skloňování pro „tři“ a „čtyři“ jsou následující.

Tabulka 4:

	tři	čtyři
1.pád.	tři	čtyři
2.pád.	tří, třech	čtyř, čtyřech
3.pád.	třem	čtyřem
4.pád.	tři	čtyři
5.pád.	tři	čtyři
6.pád.	třech	čtyřech
7.pád.	třemi	čtyřmi

Číslovky pět až dvacet a třicet až devadesát devět mají podobné vzory. Když se číslovka skládá ze dvou částí (např. devadesát devět), obě části vyžadují skloňování.

Tabulka 5:

1.pád.	pět
2.pád.	pěti
3.pád.	pěti
4.pád.	pět
5.pád.	pět
6.pád.	pěti
7.pád.	pěti

Číslovky jako sto, milion, miliarda, bilion, ... mají tvar podstatných jmen a jsou skloňována podle vzoru příslušného podstatného jména.

Tabulka 6:

	sg.	pl.
1.pád.	sto	sta
2.pád.	sta	set
3.pád.	stu	stům
4.pád.	sto	sta
5.pád.	sto	sta
6.pád.	stu	stech
7.pád.	stem	sty

2.1.2. Řadové číslovky

Řadové číslovky se často používají k označení pozice v nějakém pořadí. Řadové číslovky jsou např. „první, druhý, třetí“ atd. Kromě označení polohy v určitém pořadí mohou řadové číslovky také označovat konkrétní jedince. Proto „*druhý*“ někdy zdůrazňuje význam *další* a *jiný*.
Například: *Mluvil jsem s druhým učitelem a odpověď na tuto otázku byla správná.*

Koncovky řadových číslovek jsou pravidelné, tyto dva konce jsou měkké nebo tvrdé. Skloňování řadových číslovek přísně dodržuje pravidla adjektivního skloňování od nominativu k instrumentálu.

Příklady jsou následující.

Tabulka 7:

	sg.	pl.	sg.	pl.
1.pád.	druhý	druhé	třetí	třetí
2.pád.	druhého	druhých	třetího	třetích
3.pád.	druhému	druhým	třetímu	třetím
4.pád.	druhý	druhé	třetí	třetí
5.pád.	druhý	druhé	třetí	třetí
6.pád.	druhém	druhých	třetím	třetích
7.pád.	druhým	druhými	třetím	třetími

2.1.3. Násobné číslovky

Násobné číslovky znamenají časy nebo násobky, označující frekvenci události. Existují dvě běžné formy: *číslo + krát* a *číslo + násobný*. Slova končící na *-krát* se většinou používají k vyjádření frekvence, např. *Dvakrát týdně chodím do nemocnice*. Slova končící na *-násobný* se častěji používají pro úplně stejnou superpozici, tedy násobky, např. *Jsme ochotni zaplatit dvojnásobnou cenu*.

S koncovkou souvisí skloňování násobné číslovky. Násobné číslovky zakončené na *-krát* nemají ve větě skloňování. Násobné číslovky zakončené na *-násobný* se skloňují podle pravidel přídavných jmen.

2.1.4. Souborové číslovky

Souborové číslovky a druhové číslovky vyjadřují počet souborů a druhů, označují kategorie, nikoli jednotlivé věci. Souborové číslovky zdůrazňují celkový počet skupin nebo celků, zatímco druhové číslovky zdůrazňují různé kategorie nebo formy uvnitř celkového počtu. Protože tato číslovka obvykle modifikuje podstatné jméno v množném čísle, souborové číslovky se většinou počítají od 2.

Skloňování pro souborové číslovky (např. *jedny, dvoje, troje, čtyry, pětery, šestery, sedmery, osmery, devetery, desatery* atd.) je následující.

Tabulka 8:

	dvoje	čtyry
1.pád.	dvoje	čtyry

2.pád.	dvojích	čtverých
3.pád.	dvojím	čtverým
4.pád.	dvoje	čtverý
5.pád.	dvoje	čtverý
6.pád.	dvojích	čtverých
7.pád.	dvojími	čtverými

Druhé číslovky (např. *dvojí, trojí, čtverý, pětý, šestý, sedmý, osmý, devátý, desátý* atd.) se používají stále méně.

Stojí za zmínku, že způsob odlišení „*dvoje*“ od „*dvojí*“ a dalších odpovídajících kategorií číslovek obvykle souvisí s významem, který vyjadřují. „*Dvoje boty*“ označuje dva páry bot, přičemž množství zdůrazňuje jako dva páry, nikoli druh, zatímco *dvojí boty* označuje dva páry bot s různým druhem.

2.1.5. Neurčité číslovky

Neurčité číslovky vyjadřují nepřesný počet, popisují přibližný rozsah veličin a jejich porovnávání obvykle závisí na kontextu: *hodně, trochu, málo, mnoho* atd.

Skloňování neurčité číslovky je velmi podobné podstatnému jménu skloňování.

Je třeba poznamenat, že v některých zvláštních případech, s ohledem na význam slov jako „*sto*“ a „*tisíc*“, se někdy používá k popisu velkého množství spíše než konkrétního množství, v takovém případě se také používá jako neurčité číslovky.

2.2. České číslovky v kolokacích

2.2.1. Gramatické role a syntaktické funkce číslovek v češtině

Běžné syntaktické komponenty jsou: subjekt, predikát, objekt, atribut, adverbialé a suplement. Jako typ slovních druhů mohou číslovky představovat mnoho rolí v syntaxi.

2.2.1.2. Podmět

Podmět (subjekt) je základní větný člen, označující konatele děje nebo nositele stavu.⁵

---

⁵ DŘEVOJÁNKOVÁ, Jitka. *Tvarosloví a syntax*. Praha, Univerzita Karlova, 2018, s.94.

Obvykle se v české gramatice používá podmět v nominativu, někdy se používá i druhý pád.

Ačkoli je podmět v češtině obvykle vyjadřován podstatnými jmény v syntaxi se někdy používají jako podmět také číslovky, protože číslovky mají význam přídavných jmen nebo mají zvláštní odkazovací význam v závislosti na kontextu. Například je následující.

V naší třídě je dvacet žáků, ale tři nepřišli.

První polovina věty v této větě „dvacet žáků“ je podmět, podmět druhé poloviny věty je „tři“. Zde „tři“ má podobnou funkci jako běžná podstatná jména.

První bude oceněn 200 korunami.

V této větě je podmětem „první“. Mírný rozdíl oproti výše uvedenému příkladu spočívá v tom, že „první“ se v této větě používá spíše jako přídavné jméno.

Myslím, že není velký rozdíl v možných situacích, kdy je číslovka podmětem, číslovka může mít funkci podstatného jména. Pokud se pokusíme doplnit předměty v těchto dvou větách, tak první věta: *Tři spolužáci nepřišli.* Druhá věta: *První člověk bude oceněn 200 korunami.* „Tři“ a „první“ jsou modifikace i popisy podstatných jmen, ale po vynechání podstatného jména je význam.

2.2.1.3. Přívlastek

Přívlastek (atribut) je základní větný člen, obvykle se používá k úpravě podmětu nebo předmětu ve větě, většinou se používá k úpravě podstatných jmen.⁶ Přívlastek označují osoby, stavy, množství atd. Obecně můžou k dotazům použít „jaký?“ a „čí?“.

V češtině jsou nejčastější tvary přívlastku přídavná jména a přívlastňovací zájmena, ale v některých případech se pro přívlastek používají i číslovky.

Číslovky jako přívlastek mohou modifikovat jak podmět, tak předmět. Například je následující.

Tři moji spolužáci volali do různých restaurací.

(přívlastek) (přívlastek) (podmět) (přísudek) (přísluvečné určení)

---

⁶ DŘEVOJÁNKOVÁ, Jitka. *Tvarosloví a syntax*. Praha, Univerzita Karlova, 2018, s.109.

Podmětem této věty jsou „*spolužáci*“, proto „*tři*“ je přívlastek sloužící k vyjádření počtu podmětů.

Julie přečetla tento týden pět knih.

(podmět) (příisudek) (příislovečné určení) (příivlastek) (předmět)

Předmětem této věty jsou „*knih*“, proto „*pět*“ je přívlastek sloužící k vyjádření počtu předmětů.

2.2.1.4. Příislovečné určení

Příislovečné určení (adverbiále) se používá k popisu příisudku ve větě. Příislovečné určení vyjadřuje široce o vztazích, důvodech, čase, účelu, podmínkách atd.⁷ Obvykle se používá k popisu sloves a v některých případech se používá také k popisu adjektiv nebo příislovců, ale ty jsou úzce spjaty s příisudky, a proto stále spadají do oblasti příislovečné určení.

Číslovky jako příislovečné určení mají obecně dvě možnosti: používají se k popisu sloves nebo se používají k popisu stupně adjektiv. Například je následující.

Petr jako učitelem chodil do školy pětkrát týdně.

(podmět) (příivlastek) (příisudek) (příislovečné určení) (příislovečné určení)

v této větě „*pětkrát*“ odkazuje na frekvenci slovesa příislovečné určení.

Dnes jsem hodně vyčerpaný.

(příislovečné určení) (příisudek) (příislovečné určení) (příisudek)

V této větě příisudek je „*jsem vyčerpaný*“ a „*hodně*“ je příislovečné určení pro přídavné jméno, které popisuje „*vyčerpaný*“.

2.2.2. Skloňování počítaných slov

V češtině se číslovky většinou používají k popisu kvantity podstatných jmen, v některých případech se používají i k popisu sloves nebo jako příislovce. Když se k popisu podstatného jména použije číslovka, podstatné jméno vyžaduje skloňovat. Existuje několik faktorů, které

---

⁷ DŘEVOJÁNKOVÁ, Jitka. *Tvarosloví a syntax*. Praha, Univerzita Karlova, 2018, s.114.

ovlivňují koncovku podstatných jmen: čas, rod, množství, příbuzná slovesa a předložky. Skloňování, ve kterých jsou podstatná jména úzce spojena s číslovkami jako subjektem, které se mají počítat, se obvykle týkají kvantit, ale to může být ovlivněno také přidruženými slovesy a předložkami.

2.2.2.2. Kvantita 1

Při počtu modifikovaných podstatných jmen jedna, kromě pomnožných jmen, tedy „jeden“, „jedna“ a „jedno“, souvisí pouze s tím, ke které složce podstatné jméno ve větě patří, a tvar jednotného čísla se v různých pádech používá podle obvyklých deklinačních pravidel. Například je následující.

Sestra ráda čte knihy. x Jedna moje sestra ráda čte knihy.

Škola je velmi blízko města. x Škola je velmi blízko jednoho města.

Mám bratra a sestru. x Mám jednoho bratra a jednu sestru.

Bydlím ve městě. x Bydlím v jednom městě.

2.2.2.3. Kvantita 2-4

Když je počet podstatných jmen dva až čtyři, podstatné jméno se odpovídajícím způsobem změní s číslovkou. To znamená, že když je třeba číslovka deformovat podle syntaxe nebo příbuzných předložek a sloves, podstatné jméno vyjadřující veličinu číslovkou se deformuje také podle syntaxe nebo příbuzných předložek a sloves. Například je následující.

Dnešním domácím úkolem jsou otázky. x Dnešním domácím úkolem jsou tři otázky.

Mám bratry. x Mám čtyři bratry.

Chodím nakupovat se svými sestrami. x Chodím nakupovat se svými třemi sestrami.

2.2.2.4. Kvantita ≥ 5

Když je počet podstatných jmen pět a větší než pět, podstatné jméno se taky odpovídajícím způsobem změní s číslovkou. Když se číslovka nezmění, zůstane v tvaru stejně s nominativem, podstatné jméno upravené číslovkou se stane množným číslem genitivu. Při deformaci číslovky a konci na -i mění podstatné jméno modifikované číslovkou vlivem syntaxe, předložek souvisejících s přídavným jménem a slovesem podle množného čísla obecného podstatného

jména. Například je následující.

Pět bratrů jsou studenti. x Psal jsem dopisy pěti bratrům.

2.2.2.5. Sto, tisíc, milion

U podobných slov jako *stovky*, *tisíce* a *milion* jsou skloňování v podstatných jménech s nimi spojených velmi komplikované. Co je třeba vzít v úvahu, je předpoklad, že tato slova fungují jako integrální jednotka množství.

2.2.2.6. Hodně, trochu, mnoho

V češtině tento typ číslovky jako *hodně*, *trochu* a *mnoho* vyjadřuje pouze množství, nikoli však konkrétní množství. Tento druh spojení číslovek a podstatných jmen se obvykle dělí na dva typy, spojení s obecnými podstatnými jmény a spojení s podstatnými jmény látkovými.

Když je podstatné jméno obecné počítatelné podstatné jméno, počítaná podstatná jména budou v druhém pádě uvedena v množném čísle. Například je následující.

Viděli jsme hodně lidí.

V mnoha městech jezdí metro.

Když je podstatné jméno látkové podstatné jméno, počítaná podstatná jména budou v druhém pádě uvedena v jednotném čísle. Například je následující.

Žízniví lidé nemohou pít hodně vody.

Toto pečivo je upečeno s trochou mouky.

3. Číslovky jako slovní druh v čínštině

3.1. Slovní druh a morfologické vlastnosti číslovek v čínštině

Na rozdíl od češtiny jsou v čínštině pouze dva druhy číslovek, a to základní číslovky a neurčité číslovky. Ale existuje mnoho variací základních číslovek a tím, že jsou spojeny s různými slovy, mohou v češtině vyjadřovat i význam řadové číslovky, násobné číslovky, souborové číslovky.

V této části se zaměřím na to, jak číslovky v čínštině vyjadřují různé významy prostřednictvím různých kombinací.

3.1.1. Základní číslovka a kvantifikátor

V čínštině jsou v každodenním životě nejrozšířenější základní číslovky a téměř všechny číslovky je třeba skládat ze základních číslovek. Základní číslovky jsou samotná čísla v čínštině, například: “一”([i], jedna), “二”([er], dva), “三”([san], tři), “四”([s], čtyři), “五”([wu], pět).

V souladu s používáním základních číslovek v češtině se základní číslovky v čínštině používají k vyjádření množství počítatelných nebo podmíněně počítatelných podstatných jmen. Například je následující.

三人间 [san žen t'ien] Trojlůžkový pokoj (pokoj pro tři osoby)

V této frázi „三“ znamená „tři“, a „人“ znamená „člověk“.

我用了五年来完成这本书的撰写。

[wo jung le wu nin š' t'ien laj wan čcheng če pen šu te čuan sie]

Napsání této knihy mi trvalo pět let.

V této větě „五“ znamená „pět“, „年“ znamená „let“ a číslovka „pět“ se používá k úpravě podstatného jména „let“ označujícího množství.

Ale v čínštině je vzácné přímo spojovat základní číslovky s počítanými podstatnými jmény podobnými češtině. Paralelou k této situaci je počítání latkových podstatných jmen v češtině. Například:

Dnes jsem vypila pět sklenic vod.

今天我喝了五杯水。 [t'in tchien wo che le wu pej šuej]

V této větě „pět“ v češtině odpovídá „五“ v čínštině, „sklenic“ odpovídá „杯“ a „vod“ odpovídá „水“.

Klasifikátor je častý slovní druh v řadě neindoevropských jazyků, který jednak slouží (v zásadě sémantické) klasifikaci substantiv a dodává jim svůj druhový základní význam klasifikátoru (původem to jsou také substantiva, která však stojí mimo systém substantiv, tj.

zvlášť, mimo ostatní).⁸ V čínštině existuje mnoho slov podobných jako je „sklenice“. Taková slova se v čínštině nazývají kvantifikátory a plní gramatické a syntaktické funkce číslovek v čínštině. Kvantifikátor je slovo, které představuje měrnou jednotku pro osobu, věc, akci nebo chování⁹. V čínštině se kvantifikátory nepoužívají pouze ve jménech látková, hojně se používají téměř u všech základních číslovek a podstatných jmen. Například je následující.

Dnešní akce se zúčastnilo patnáct lidí.

今天的活动有十五个人参加。[t'in tchien te chuo tung jou š'wu ke žen cchan t'ia]

V této větě číslovka „十五 (patnáct)“ označuje počet „人 (lidí)“. Ale v čínštině se přidává „个(kus)“ mezi „十五 (patnáct)“ a „人 (lidí)“.

Do každé soutěže bude vybráno pouze sedm příspěvků.

每场比赛只会选出七个作品。[mej čchang pi saj č'chuej süan čchu čchi ke cuo pchin]

V této větě číslovka „七(sedm)“ označuje počet „作品(příspěvků)“. Ale v čínštině se přidává „个(kus)“ mezi „七(sedm)“ a „作品(příspěvků)“.

Znak „个“ je zde kvantifikátor, což znamená „kus“. Je to kvantifikátor, který lze porovnat s mnoha podstatnými jmény v čínštině. Kvantifikátor „个“ se obvykle používá pro mnoho typů podstatných jmen, jako osoba (三个学生 tři studenti), místa(两个体育馆 dva stadiony), věc (六个盘子 šest talířů) atd.

Kvantifikátory v čínštině se obvykle liší podle jednotek počítaných položek a stejné podstatné jméno lze přizpůsobit více různým kvantifikátorům. Například je následující.

十三支钢笔 x 十三根钢笔 (třináct per)

[š' san ken kang pi] x [š' san ken kang pi]

---

⁸ ČERMÁK, František, *Lexikon a sémantika*, Praha: Lidové noviny, 2010, s.174.

⁹ ZHOU, Shengya, *汉语词类史稿(Historie čínských částí řeči)*,北京, 中国人民大学出版社, 2018, s.247.

Tyto dvě fráze znamenají přesně totéž, ale používají různé kvantifikátory. Dva kvantifikátory „支[*č*]“ a „根[*ken*]“ se používají k popisu dlouhých položek, takže se používají ke spojení s perem.

V čínštině existuje mnoho kvantifikátorů s podobným významem, které obohacují praktičnost čínštiny.

Dalším rozdílem mezi čínštinou a češtinou je, že v čínštině se nesklouňuje. Ať už jde o číslovku samotnou nebo s ní související podstatná jména a přídavná jména mezi nimi, zůstávají neměnná a nemění se podle čísla nebo jiných faktorů. Když se ve větě nebo slově objeví nová informace, kterou je třeba reflektovat, nejčastěji se v čínštině přidávají slova, která mají funkci vyjádření příslušné informace.

3.1.2. Řadové číslovky

Řadové číslovky se v čínštině používají k uspořádání počítaných podstatných jmen. V čínštině se řadové číslovky vztahují k základním číslovkám. Nejčastěji používané řadové číslovky jsou v tomto formátu: „第[*ti*] + základní číslovky. Například je následující.

第一[*ti-i*] první 第二[*tie-(r)*] druhý 第三 třetí [*ti-san*]

Kromě tohoto druhu řadových číslovek, které používají „第“, existuje také zvláštní forma použití v čínštině. Formát této řadové číslovky je: počítané podstatné jméno + odpovídající základní číslovka v pořadí při řazení. I když se číslovky v tomto formátu zdají být základními číslovkami, jejich funkcí je stále třídit podstatná jména, která se mají počítat, a jsou také řadové číslo. Například je následující.

标题一[*piao-tchi-i*] titul první

比赛作品四[*pi-saj-cuo-pchin-s*] soutěžní příspěvek čtvrtý

策划方案五[*cche-chua-fang-an-wu*] přípravné plán pátý

Ačkoli číslovky v těchto příkladech používají základní číslovky, ve skutečnosti představují ordinální významy.

3.1.3. Násobné číslovky a souborové číslovky

Násobné číslovky v čínštině nevyjadřují pouze četnost událostí, ale mají také mnoho

výrazů o mnohonásobném vztahu množství. Použití násobné číslovky je obvykle ve formátu: *počet krát*(v základním číslovku formátu) + „次“(krát). Například je následující.

我一个月里去五次超市。[wo i ke jüe li čchü wu cch' čchao š']

Chodím pětkrát do měsíce do supermarketu.

Jiná situace je použití kvantifikátoru „倍“: počet násobků (v základním číslovku formátu) + „倍“(násobné). Například je následující.

我花费了两倍价格去买一个更好的产品。[wo chua fej le liang pej tia ke čchü maj i ke keng chao te čchan pchin]

Za lepší produkt jsem zaplatil dvojnásobnou cenu.

Kromě toho existuje v čínštině mnoho kvantifikátorů, které mohou vyjadřovat vícenásobné vztahy. Kvantifikátory mají různý význam, obecně se kvantifikátory s více významy přidávají za základní číslovky a tvoří násobné číslovky.

3.1.4. Souborové číslovky, druhové číslovky a číslovky pro sudá podstatná jména

Na rozdíl od češtiny nejsou v čínštině slova, která existují pouze v množném čísle, jako *brýle, dveře* atd... Počet podstatných jmen v čínštině souvisí pouze s číslovkami, se kterými se shodují. Nemyslím si tedy, že v češtině v čínštině existuje něco jako použití souborové číslovky a druhové číslovky.

Ale v čínštině existuje zvláštní druh kvantifikátoru, duální kvantifikátor. Tento druh kvantifikátoru se obvykle používá k počítání podstatných jmen jako *ruce, nohy* a *ponožky*, která obvykle existují v sudých číslovkách. V tomto případě kvantifikátor obvykle zahrnuje informaci o množství. Například je následující.

我有一双手。Mám pár rukou. [wo jou i šuang šou]

我有两只手。Mám dvě ruce. [wo jou i č' šou]

Dvě věty mají stejný počet, obě jsou dvě ruce, ale základní číslovka použitá v první větě v čínštině je „一“(jeden). Je to proto, že „对“(pár) sám o sobě má při použití jako kvantifikátor sudý význam. Obecně se používá jako sudé číslo jednotky, což znamená dvě.

Podobně jako „对“(pár) je „双“(dvojitá). Při použití v kombinaci se základními číslovky k vytvoření sudé číslovky má „双“(dvojitá) jako jednotková hodnota již množství dvě.

3.1.5. Neurčité číslovky

Použití neurčité číslovky v čínštině je shodné s tím v češtině, jen s tím rozdílem, že v čínštině neexistuje odpovídající skloňování. Slova s neurčitým počtem, která vyjadřují, jak moc, se v čínštině navíc rozlišují pouze mezi více a méně. Číslovka se obvykle posuzuje podle kontextu a neexistuje jasné řazení množství. Například je následující.

那里有很多人。 x 那里有许多人。

[*na-li-jou-chen-tuo-žen*] [*na-li-jou-sü-tuo-žen*]

Tyto dvě věty používají různé neurčité číslovky, ale obě vyjadřují stejný význam: je tam mnoho lidí. Není možné určit, která ze dvou neurčitých číslovek znamenající „mnoho“ znamená větší množství.

3.2. Čínské číslovky v kolokacích

3.2.1. Gramatické role a syntaktické funkce číslovek v čínštině

3.2.1.2. Podmět

Podobně jako v češtině se v čínštině jako předmět používají čísla, většinou proto, že se vynechává počítané podstatné jméno. V tomto případě je obvykle nutné určit počítané podstatné jméno odpovídající číslovce podle kontextu. Například je následující.

我们的仓储空间不大，两百个已经是不可接受的数量。

[*wo men te cchang čchu kchung t'ien pu ta, liang paj ke i t'ing š' pu kche t'ie šou te šu liang*]

Náš skladový prostor není velký, dvě stovky už jsou nepříjemná částka.

V této větě je předmětem druhé poloviny „两百个(dvě stě)“. Celý předmět by měl být „两百个仓储值(dvě stě hodnot kapacity)“ a počítané podstatné jméno je zde vynecháno.

Kromě této situace existují také příklady, kdy se jako podmět objevuje význam samotné číslovky. Například je následující.

三是一个正整数。[san š' i ke čeng čeng šu]

Trojka je kladné sudé číslo.

V této větě je slovo „三(tři)“ použito jako slovní druh představující jeho číselný význam, jako podmět věty.

3.2.1.3. Předmět

Podobné podmětu je předmět. Případ, kdy se v čínštině jako předměty používají číslovky, je obvykle způsoben tím, že počítané podstatné jméno je ve větě vynecháno. Například je následující.

在这次比赛里她又是第一。[caj če cch' pi saj li tcha jou š' ti i]

V této soutěži byla zase první.

V této větě je řadová číslovka „第一(první)“ jako předmět ve větě.

3.2.1.4. Přívlastek

Používá se jako přívlastek a je jedním z nejběžnějších způsobů použití číslovek. V čínštině jsou přívlastky obvykle přídavná jména a nejběžnější forma přídavných jmen končí na -的[te](naříklad: bílá-白的[paj-te], pozitivní-积极的[t'i-t'i-te], mezinárodní-国际的[kuo-t'i-te] atd.), toto znak hraje podobnou roli jako ikonická česká přídavná koncovka -ý/á/é/í. V čínštině lze většinu slovních druhů (jako podstatná jména, číslice atd.) převést na odpovídající přídavná jména přidáním „的[te]“ na jejich konec, takže číslovky jsou široce používány jako přívlastky. Ale v čínštině ne všechny číslovky musí být přidány s „的[te]“, aby mohly být použity jako přídavná jména. Například je následující.

我的三个姐姐都是工程师。[wo te san ke t'ie t'ie tou š' kung čcheng š']

Moje tři sestry jsou všechny inženýrky.

V této větě číslovka „三个(tři)“ odpovídá podmětu „姐姐(sestry)“ a používá se k vyjádření počtu počítaných podstatných jmen.

3.2.1.5. Příslovečné určení

V čínštině se jako příslovečné určení ve větné syntaktické složce většinou používají násobné číslovky, které dokážou popsat frekvenci. Například je následující.

他妹妹每周都去剧院一次。 [tcha mej mej mej čou tou čchü t'ü jüan i cch']

Jeho sestra chodí jednou týdně do divadla.

3.2.2. Skloňování počítaných slov

Velmi odlišné od češtiny, použití číslovek v čínštině v podstatě nezahrnuje žádné skloňování, a to ani v množném čísle. V češtině je snadné určit číslo podstatného jména, které lze většinou určit z konce slova. Například „učitel“ je jednotné číslo a „učitelé“ je množné číslo. V čínštině existuje jen několik případů, kdy lze množství slova posoudit na základě sebe sama. Toto je situace: když je podstatné jméno, které se má počítat, živé podstatné jméno, jako je osoba nebo povolání nebo zvíře, přidání „们”[men] (Nemá žádný konkrétní význam a používá se pouze k vyjádření množného čísla.)“ za slovo znamená množné číslo. Například je následující.

老师-老师们

动物-动物们

学生-学生们

[lao-š' lao-š'-men]

[tung-wu tung-wu-men]

[süe-šeng süe-šeng-men]

učitelé-učitelé

zvíře-zvířata

studenti-studenti

Když jsou počítaná podstatná jména neživé předměty nebo abstraktnější slova, tento tvar množného čísla se na ně nevztahuje. Obecně platí, že pokud je vyjádřena konkrétní veličina, použije se přímo odpovídající číslovku. Pokud se jedná o neurčitou veličinu, použije se neurčitou číslovku. V tomto případě nebudou ve větě žádné prvky, které vyžadují skloňování. Například je následující.

我给我的四个姐姐写了信。 [wo kej wo te s' ke t'ie t'ie sie le sin]

Napsala jsem dopisy svým čtyřem sestrám.

我给我的姐姐写了四封信。 [wo kej wo te t'ie t'ie sie le s' feng sin]

Napsala jsem čtyři dopisy své sestře.

V těchto dvou větách je jasné vidět rozdíl mezi čínštinou a češtinou. V češtině se budou číslovky a počítaná podstatná jména skloňovat kvůli kolokaci mezi sebou, ale v čínštině se

číslovky a počítaná podstatná jména skloňují, ať už jsou ve větě použity jako podměty nebo předměty.

Vzhledem k tomu, že v čínštině není žádné skloňování, je nutné odkazovat na pořadí ve větě, když se chce porovnat odpovídající součásti věty. V čínštině ale také existují určitá pravidla, která je třeba dodržovat. V čínštině se slovosled v mluveném nebo každodenním životě striktně neřídí pravidly psaného jazyka. Ale ve většině případů jsou čínské věty vytvořeny v pořadí podmět, predikát, předmět. Příslovce se obvykle používají před nebo za odpovídajícím predikátem a přívlastky se obvykle používají před odpovídajícím podmětem nebo předmětem.

4. Čísla a číslovky v interkulturním kontextu

4.1. Verbální vyjadřování

V čínštině a češtině existují různé způsoby vyjádření množství. V této části práce porovnám verbální vyjadřování v češtině a čínštině pomocí běžných číslovek.

4.1.1. Počet 0-9

0-9 je nejzákladnější ze všech kvantitativních výrazů a tyto základní číslovky se používají i v jiných kvantitativních výrazech. V čínštině a češtině mohou číslům 0-9 odpovídat jedna ku jedné. Odpovídající metoda je následující.

Tabulka 9:

arabské číslice	v čínštině	v češtině
0	零 [ling]	nula
1	一 [i]	jedna
2	二 [er]	dva
3	三 [san]	tři
4	四 [sʹ]	čtyři
5	五 [wu]	pět
6	六 [liou]	šest
7	七 [čchi]	sedm

8	八 [pa]	osm
9	九 [t'iou]	devět

4.1.2. Počet 10-99

V číslech 10-99 jsou určité rozdíly v tom, jak čínské a české číslovky tvoří.

V češtině je číslo 10 podobné číslu 0-9. Je slovní vyjádření, které nesouvisí s jinými základními číslovkami. A 11-19 jsou slova tvořená přidáním přípon a provedením určitých změn na základě čísel 1-9. Veličiny jako 20, 30, 40 atd. jsou tvořeny na základě základních číslic 2-9 po určitém vyjádření a kombinaci s „deset“. Tyto změny jsou v tabulce 10.

Tabulka 10:

0	nula	10	deset	--	--
1	jedna	11	<i>jedenáct</i>	--	--
2	dva	12	<i>dvanáct</i>	20	<i>dvacet</i>
3	tři	13	<i>třináct</i>	30	<i>třicet</i>
4	čtyři	14	<i>čtrnáct</i>	40	<i>čtyřicet</i>
5	pět	15	<i>patnáct</i>	50	<i>padesát</i>
6	šest	16	<i>šestnáct</i>	60	<i>šedesát</i>
7	sedm	17	<i>sedmnáct</i>	70	<i>sedmdesát</i>
8	osm	18	<i>osmnáct</i>	80	<i>osmdesát</i>
9	devět	19	<i>devatenáct</i>	90	<i>devadesát</i>

Zbývající číslovky vyjadřující dvouciferné veličiny jsou v češtině tvořeny ve formě kombinací. Například při vyjádření množství 21, použití kombinace „*dvacet*“ a „*jedna*“ bude mít za následek „*dvacet jedna*“.

V čínštině jsou výrazy pro množství 10-99 mnohem jednodušší. Čínské slovo pro číslo 10 je „十[š’]“. Toto slovo však neznamena pouze veličinu „10“, má také zvláštnost jednotkové hodnoty. Při vyjadřování podobných veličin desítek jako 20, 30 atd. tedy stačí spojit základní číslovky vyjadřující veličinu 1-9 s číslovkou „十[š’]“. Když je jako jednotková hodnota použita „十[š’]“, číslice napsaná před „十[š’]“ udává, kolik jednotkových hodnot „十[š’]

]“ existuje. Množství odpovídá čínskému výrazu je následující.

Tabulka 11:

1	一 [i]	10	十 [šʹ]
2	二 [er]	20	二十 [er-šʹ]
3	三 [san]	30	三十 [san-šʹ]
4	四 [sʹ]	40	四十 [sʹ-šʹ]
5	五 [wu]	50	五十 [wu-šʹ]
6	六 [liou]	60	六十 [liou-šʹ]
7	七 [čchi]	70	七十 [čchi-šʹ]
8	八 [pa]	80	八十 [pa-šʹ]
9	九 [tʹiou]	90	九十 [tʹiou-šʹ]

Pro vyjádření veličin jako 11, 21, 31 atd. stačí za desítkou napsat odpovídající číslovku. Například při vyjádření množství 55 v čínštině se použije „五十五[wu-šʹ-wu]“, což znamená pět desítek a pět.

4.1.3. Větší celočíselný počet

Pokud jde o vyjádření větších početů, čínština a čeština mají větší rozdíly v systémech počítání než ve způsobu, jakým se čísla spojují. Podobně jako u číslovky „十[šʹ]“ v čínštině se v češtině a čínštině jako jednotková hodnota použijí veličiny jako „100“ a „1000“. Ne každá veličina, která tvoří desetinásobný vztah, však má odpovídající slovo nebo znak, které představuje odpovídající číslovka. Obvykle se při vyjádření velkého počtu celých čísel taková slova představující jednotkové hodnoty spojují do většího množství. Rozdíl je v tom, že slova nebo znaky použité jako jednotkové hodnoty v čínštině a češtině si přesně neodpovídají.

Tabulka 12:

	v čínštině	v češtině
100(x00)	百 [paj]	sto
1,000(x000)	千 [čchien]	tisíc
10,000(x0000)	万 [wan]	deset tisíc

100,000(x00000)	十万 [š'-wan]	sto tisíc
1,000,000(x000000)	百万 [paj-wan]	milion
10,000,000(x0000000)	千万 [čchien-wan]	deset milionů
100,000,000(x00000000)	亿 [i]	miliarda
1,000,000,000(x000000000)	兆 [čao]	bilion

4.2. Neverbální vyjadřování

Nejčastějším neverbálním vyjadřováním v čínštině a češtině je použití gesta ruky k vyjádření čísel. V této části se zaměřím na možnosti a rozdíly v gestické reprezentaci čísel v obou jazycích. Abych lépe vylíčil, jak jsou čísla znázorněna pomocí gest v neverbálních projevech, použiji obrázky, které pomohou při vypracování (Obr. 1-23 Zdroj: Autorka).

4.2.1. V češtině

V češtině se použití gest k neverbální vyjádření obvykle používá u čísla nula až deset. Používání gest rukou jako českého neverbálního způsobu vyjádření čísel je následující:

Obrázek 1: Gesta vyjadřující kvantitu 0 v češtině

Palec a ukazováček tvoří kruh a ostatní prsty jsou přirozeně ohnuté. To je způsob gesta pro číslo 0 v češtině.

Obrázek 2 : Gesta vyjadřující kvantitu 1 v češtině

Další čtyři prsty by měly být složeny do dlaně a palec by měl být natažený. To je způsob gesta pro číslo 1 v češtině.

Obrázek 3: Gesta vyjadřující kvantitu 2 v češtině

Palec zůstává nezměněn na základě „čísla 1“, ukazováček se narovná a další tři prsty by měly zůstat složené v dlani. To je způsob gesta pro číslo 2 v češtině.

Obrázek 4: Gesta vyjadřující kvantitu 3 v češtině

Palec a ukazováček zůstávají na základě „čísla 2“, prostředníček by měl být narovnaný a zbylé dva prsty by měly zůstat nehybné a složené v dlani. To je způsob gesta pro číslo 3 v češtině.

Obrázek 5: Gesta vyjadřující kvantitu 4 v češtině

Palec by měl být ohnutý dovnitř do dlaně a ostatní čtyři prsty by měly být narovnané. To je způsob gesta pro číslo 4 v češtině.

Obrázek 6: Gesta vyjadřující kvantitu 5 v češtině

Palec by měl být natažený, zbytek prstů by měl být zůstat nezměněn na základě „čísla 4“. To je způsob gesta pro číslo 5 v češtině.

Neverbální vyjádření v češtině pro výše uvedených šest čísel se doplňuje jednou rukou, a následující čísla větší než pět se doplňují oběma rukama. Neverbální vyjádření v češtině pro

čísla 6-10 jsou všechny založeny na gestu „číslo 5“, pomocí druhé ruky opakuje gesto 1-5 a sečtený výsledek je vyjádřen jako 6-10.

Obrázek 7: Gesta vyjadřující kvantitu 6 v češtině

Prsty jedné ruky by měly být roztaženy, palec druhé ruky by měl být natažený a další čtyři prsty by měly být složeny do dlaně. To je způsob gesta pro číslo 6 v češtině.

Obrázek 8: Gesta vyjadřující kvantitu 7 v češtině

Prsty jedné ruky by měly být roztaženy, palec a ukazováček druhého prstu by měly být nataženy a další tři prsty by měly být složeny v dlani. To je způsob gesta pro číslo 7 v češtině.

Obrázek 9: Gesta vyjadřující kvantitu 8 v češtině

Prsty jedné ruky by měly být roztaženy, palec, ukazováček a prostředníček druhého prstu by měly být nataženy a další dva prsty by měly být složeny v dlani. To je způsob gesta pro číslo 8 v češtině.

Obrázek 10: Gesta vyjadřující kvantitu 9 v češtině

Prsty jedné ruky by měly být roztaženy, palec druhé ruky by měl být ohnutý v dlani a další

čtyři prsty by měly být roztaženy a narovnány. To je způsob gesta pro číslo 9 v češtině.

Obrázek 11: Gesta vyjadřující kvantitu 10 v češtině

Všechny prsty obou rukou by měly být narovnané. To je způsob gesta pro číslo 10 v češtině.

4.2.2. V čínštině

V čínštině může neverbální vyjádření čísel představovat 0-99, z nichž nejzákladnějších jedenáct jsou čísla 0-11. Vzhledem k různým regionům má Čína různé neverbální způsoby vyjadřování čísel, zvolila jsem jednodušší a reprezentativnější pravidla severských gest.

Obrázek 12: Gesta vyjadřující kvantitu 0 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 0 v čínštině je: Stejně jako v češtině, palec a ukazováček tvoří kruh a ostatní prsty by měly být přirozeně ohnuté.

Obrázek 13: Gesta vyjadřující kvantitu 1 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 1 v čínštině je: Ukazováček se narovná a ostatní prsty se složí do dlaně.

Obrázek 14: Gesta vyjadřující kvantitu 2 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 2 v čínštině je: Ukazováček a prostředníček by měly být narovnány a další tři prsty jsou stočeny v dlani.

Obrázek 15: Gesta vyjadřující kvantitu 3 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 3 v čínštině je: Ukazováček a palec by měly být ohnuté k sobě, a vytvořují spolu jeden kruh, a další tři prsty by měly být narovnány.

Obrázek 16: Gesta vyjadřující kvantitu 4 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 4 v čínštině je: Palec by měl být ohnutý jako dlaň a ostatní čtyři prsty by měly být rovné.

Obrázek 17: Gesta vyjadřující kvantitu 5 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 5 v čínštině je: Stejně jako v češtině, všechny prsty by měly být narovnané.

Obrázek 18: Gesta vyjadřující kvantitu 6 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 6 v čínštině je: Palec a malíček by měly být roztaženy v opačných směrech a zbývající tři prsty by měly být uzavřeny v dlani.

Obrázek 19: Gesta vyjadřující kvantitu 7 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 7 v čínštině je: Palec by měl být sevřen mezi ukazováčkem a prostředníkem a ostatní prsty by měly být přirozeně stočené v dlani.

Obrázek 20: Gesta vyjadřující kvantitu 8 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 8 v čínštině je: Podobně jako u českého gesta „číslo 2“ by měly být ukazováček a palec nataženy, ostatní prsty by měly být složeny v dlani.

Obrázek 21: Gesta vyjadřující kvantitu 9 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 9 v čínštině je: Ukazováček by měl být natažený a ohnutý jako háček a ostatní prsty by měly být shromážděny v dlani.

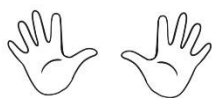
Obrázek 22: Gesta vyjadřující kvantitu 10 v čínštině

Způsob gesta pro číslo 10 v čínštině je: Ukazováček a prostředníček by měly být propleteny a stočeny dohromady a zbývající prsty by měly být složeny v dlani.

Těmito jedenácti gesty jako základem může čínské neverbální vyjádření čísel snadno vyjádřit zbývající dvoumístné číslo. Vyjádření dvoumístného čísla jiné než "10" vyžadují použití obou rukou současně. Gesta jedné ze dvou rukou představují čísla na dekádě a gesta druhé ruky představují čísla na jednotce.

Obrázek 23: Gesta vyjadřující kvantitu 55 v čínštině

V gestech na obrázku je číslo reprezentované dekádou 5 a číslo reprezentované jednotkou je 5. Ale v čínském kontextu toto gesto neznámá číslo „10“, které je výsledkem sčítání, ale kombinované číslo „55“.

V čínském neverbálním vyjádření číselného gesta se při použití jedné ruky nerozlišuje levá a pravá, ale při použití dvou rukou k vyjádření dvoumístného čísla je třeba zvážit otázku levé a pravé. Při použití gesta směrem k uživateli představuje levá ruka čísla na dekádě a pravá ruka čísla na jednotce. Když je gesto použito ve směru k jiné osobě, pravá ruka ukazuje číslo na dekádě a levá ruka ukazuje číslo na jednotce.

4.3. Číslovka v časových vyjádřeních

V češtině a čínštině hrají důležitou roli při vyjadřování času i číslovky. V této části rozeberu a porovnám rozdíly mezi českými a čínskými číslovkami v časových vyjádřeních ze tří hledisek.

4.3.1. Datum

V češtině existují dva způsoby vyjádření dat, a to české číslice a arabské číslice. Pořadí, ve kterém je konkrétní datum vyjádřeno v češtině, je: den-měsíc-rok. Použije se jako příklad

Český národní den, měl by se podle českých pravidel psát jako: 28.10.1918. nebo 28. října 1918(vyslovuje jako „dvacet osmého října devatenáct set osmnáct“).

K vyjádření času v čínštině se obvykle používají čínské znaky pro číslice nebo arabské číslice. (Mimo tyto dvě moderní běžně používané způsoby zápisu data s měsícem a rokem v čínštině existuje další systém vyjadřování roku pomocí čínských znaků. Nicméně tento způsob je velmi málo používaný a proto se zde nebude diskutovat.)Výslovnost obou způsobů psaní je stejná a lze je vzájemně převádět.Vyjadřování dat v čínštině se řídí pravidlem, to znamená, že větší časová jednotka je umístěna jako první, tedy rok-měsíc-den. Jako příklad se používá datum založení Čínské lidové republiky, obvykle psané v čínštině: 1949.10.1. nebo „一九四九年十月一日“.

一九四九年十月一日 [i t'iou s' t'iou nien š' jüe i ž]

1949 rok 10 měsíc 1 den

V čínském zápisu data je důležité si uvědomit, že způsob čtení a psaní konkrétního roku se liší od běžných čísel. Například rok 1949 se v čínštině kvantitativním způsobem nebude číst jako „一千九百四十九[i čchien t'iou paj s' š' t'iou]“, což je v češtině „tisíc devět set čtyřicet devět“, ale více se podobá způsobu čtení čísel, tedy, „一九四九[i t'iou s' t'iou]“, což je v češtině „jedna, devět, čtyři, devět“.

Dalším zvykem souvisejícím s výrazy data v čínštině je, že číslovka vyjadřující data se ne vždy objevují samostatně. Obvykle se za číslovky přidávají časové jednotky, tedy „年 rok[nien]“, „月 měsíc[jüe]“ a „日 den[ž]“. Například je následující.

二零零二年六月二十六日[er ling ling er nien liou jüe er š' liou ž]

26. června 2002.

4.3.2. Měsíc

Ve vyjádření měsíců existuje v čínštině i v češtině možnost použití znaků (nebo slov) a arabských číslic. Avšak v češtině jsou měsíce vytvořeny na základě charakteristiky ročního období a mají specifické pojmenování, zatímco v čínštině jsou měsíce vyjádřeny pomocí pořadí měsíce v roce plus slovo „月[jüe]“(měsíc) jako jednotky času.

Čínské a české měsíce odpovídají následujícím způsobem.

Tabulka 13:

1	一月[i jüe]	leden
2	二月[er jüe]	únor
3	三月[san jüe]	březen
4	四月[s' jüe]	duben
5	五月[wu jüe]	květen
6	六月[liou jüe]	červen
7	七月[čchi jüe]	červenec
8	八月[pa jüe]	srpen
9	九月[t'iou jüe]	září
10	十月[š' jüe]	říjen
11	十一月[š' i jüe]	listopad
12	十二月[š' er jüe]	prosinec

Ve větě to se používají takto: Červen je první letní měsíc.

六月是夏天中的第一个月。[liou jüe š' sia tchien čung te ti i ke jüe]

4.3.3. Týden

Podobná pravidla jako měsíční výrazy mají také časové výrazy související s týdnem v čínštině a češtině. To znamená, že v češtině existují pro každý ze sedmi dnů v týdnu odpovídající slova, která představují různé dny těchto sedmi dnů. V čínštině je to stále stejné jako měsíc, ale každý den v týdnu je pojmenován podle pořadí, v jakém jsou odpovídající dny v týdnu seřazeny. V čínštině se způsob vyjádření dnů v týdnu liší od způsobu vyjádření měsíců. Dny v týdnu jsou vyjádřeny pomocí spojení „星期 týden [sing-čchi]“ nebo „周 týden [čou]“ následované pořadovým číslem.

Tabulka 14:

Čínské a české názvy dnů v týdnu odpovídají následujícím způsobem:

1	星期一/周一[sing-čchi-i/čo u-i]	pondělí

2	星期二/周二[sing-čchi-er/čou-er]	úterý
3	星期三/周三[sing-čchi-san/čou-san]	středa
4	星期四/周四[sing-čchi-s'/čou-s']	čtvrtek
5	星期五/周五[sing-čchi-wu/čou-wu]	pátek
6	星期六/周六[sing-čchi-liou/čou-liou]	sobota
7	星期日/周日[sing-čchi-ž'/čou-ž']	neděle

V čínském výrazu pro „neděle“ je řadové čísloka „七“ obvykle nahrazena „日[ž']“ nebo „天[tchien]“, aby se usnadnila lepší výslovnost. Takže to není „星期七[sing-čchi-čchi]“ nebo „周七[čou-čchi]“, ale „星期天[sing-čchi-tchien]“ a „周日[čou-ž']“.

Z hlediska použití není žádný rozdíl mezi „星期(týden)[sing-čchi]“ nebo „周(týden)[čou]“ a lze je považovat za naprosto stejný výraz. V mluvené řeči se v některých oblastech používá také „礼拜(týden)[li-paj]“ místo „星期(týden)[sing-čchi]“ nebo „周(týden)[čou]“. Původem tohoto výrazu je uctívání, které je spojováno s náboženstvím a jde o poměrně zastaralý termín, který byl z velké části zrušen.

Ve větě to se používají takto: Sobota a neděle jsou dny odpočinku.

星期六和星期日是休息日。[sing čchi liou che sing čchi ž' š' siou si ž']

5. Číslovky a jejich specifické významy

V češtině a čínštině mají číslovky kromě vyjádření vlastních významů také významy související s jinými faktory z kulturního vývoje a dalších důvodů. V této části rozeberu další významy číslovek v češtině a čínštině z důvodů kulturního pozadí. Definice českých číslovek pochází ze Slovníku spisovného jazyka českého a definice čínských číslovek pochází z Moderního praktického čínského slovníku.

5.1. Význam číslovek

V této části podrobně vysvětlím všechny významy některých základních číslovek v obou jazycích.

5.1.1. Číslovka 0

V češtině „nula“ je číslovka odpovídající „0“, což znamená: (1) Znamená číslo 0. (2)

Znamená množství 0. (3) Je v kontrastu s ostatními kladnými čísly a znamená „absolutně nic“.¹⁰

V čínštině je „零[ling]“ číslovka představující „0“, což znamená: (1) Symbol se stejnou výslovností a stejným významem jako číslice 0. (2) Fragmentované množství nebo malý počet, na rozdíl od „整[čeng](celého)“. (3) Používá se k označení „žádné“, to znamená, že počet počítaných položek je nula. (4) Označuje smrt života, většinou se používá pro zvířata nebo rostliny. (5) Ve staré čínštině znamená plout dolů a padat.¹¹

5.1.2. Číslovka 1

V češtině „jeden(jedna, jedno)“ je číslovka odpovídající „1“, což znamená: (1) Označuje jeden z množství nebo pořadí. (2) Představuje určitou část celku. (3) Představuje celek. (4) Označuje jediné množství, pouze jedno. (5) Znamená nepřerušovaný a nepřetržitý. (6) Znamená totéž a jednotné. (7) Ve zvolání s citovým zabarvením. Například je následující. *ty jeden!*¹²

V čínštině je „一 [i]“ číslovka představující „1“, což znamená: (1) Označuje množství, nejmenší kladné celé číslo. (2) Vyjadřování stejného druhu nebo kvality, zvýraznění konzistence. (3) Znamená mírně nebo krátce, obvykle se používá u sloves. (4) Vyjadřuje celek s důrazem na úplnost. (5) Používá se ke zdůraznění jedinečné možnosti jediného, zdůraznění jeho jedinečnosti a zvláštnosti. (6) Vztahuje se na jeden z určitého celku. (7) Používá se k posílení tónu a vyjádření bodu obratu, většinou se používá ve staré čínštině.¹³

5.1.3. Číslovka 2

V češtině „dvě(dva)“ je číslovka odpovídající „2“, což znamená: (1) Označuje počet 2. (2) Těsným spojením se sousedními číslovkami vyjadřuje přibližnost, např. *vezmu si s sebou pár věcí*. (3) Vyjadřuje neurčitý malý počet.¹⁴

---

¹⁰ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU,Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)*, 新捷汉词典, 2018, Peking, s.481.

¹¹ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.513.

¹² CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU,Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.236.

¹³ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.958.

¹⁴ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU,Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典,

V čínštině je „二 [er]“ (两 [liang]) číslovka představující „2“, což znamená: (1) představuje množství 2, což je součet jedna plus jedna. (2) Znamená jiný, ne jediný. (3) Označuje změnu. (4) Odkazuje na dva objekty nebo lidi, obvykle v paralelním vztahu. (5) Označuje druhé nebo vícenásobné opakování. (6) Vyjadřuje neurčitý malý počet. (7) Používá se k vyjádření věcí, které obvykle existují jako pár (jako jsou ruce, nohy, uši, oči).¹⁵

5.1.4. Číslovka 3

V češtině „tři“ je číslovka odpovídající „3“, což znamená: (1) Označuje počet 3. (2) Těsným spojením se sousedními číslovkami vyjadřuje přibližnost. (3) Vyjadřuje neurčitý počet.¹⁶

V čínštině je „三 [san]“ číslovka představující „3“, což znamená: (1) Přirozené číslo mezi dvěma a čtyřmi, které označuje, že množství je 3. (2) Jedno ze starověkých čínských příjmení. (3) Znamená to opakované mnohokrát nebo ve velkém množství.¹⁷

5.1.5. Číslovka 4

V češtině „čtyři“ je číslovka odpovídající „4“, což znamená: (1) Označuje počet 4. (2) Těsným spojením se sousedními číslovkami vyjadřuje přibližnost. (3) Vyjadřuje neurčitý počet.¹⁸

V čínštině je „四 [sì]“ číslovka představující „4“, což znamená: (1) Přirozené číslo mezi třemi a pěti, které označuje, že množství je 4. (2) Těsným spojením se sousedními číslovkami vyjadřuje přibližnost. (3) Vyjadřuje neurčitý počet. (4) Odkazuje na velký počet směrů a často se používá spolu s číslovka „八 [pa] (osm)“.¹⁹

2018, Peking, s.143.

¹⁵ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník, 现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001, s.212.

¹⁶ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání) 新捷汉词典*, 2018, Peking, s.1068.

¹⁷ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník, 现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001, s.703.

¹⁸ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání) 新捷汉词典*, 2018, Peking, s.83.

¹⁹ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník, 现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001, s.775.

5.1.6. Číslovka 5

V češtině „pět“ je číslovka odpovídající „5“, což znamená: (1) Označuje počet 5. (2) Představuje určitou nekonkrétní veličinu.²⁰

V čínštině je „五[wu]“ číslovka představující „5“, což znamená: (1) Přirozené číslo mezi čtyřmi a šesti, které označuje, že množství je 5. (2) Používá se k vyjádření poloviny něčeho. (3) Používá se k vyjádření velkého počtu nejistých veličin, obvykle se používá společně s jinými číslovkami.²¹

5.1.7. Číslovka 6

V češtině „šest“ je číslovka odpovídající „6“, což znamená: (1) Označuje počet 6.²²

V čínštině je „六[liou]“ číslovka představující „6“, což znamená: (1) Označuje počet 6. (2) Používá se k vyjádření velkého počtu nejistých veličin, obvykle se používá společně s jinými číslovkami. (3) Používá se pro jména dynastií nebo starověká příjmení.²³

5.1.8. Číslovka 7

V češtině „sedm“ je číslovka odpovídající „7“, což znamená: (1) Označuje počet 7.²⁴

V čínštině je „七[liou]“ číslovka představující „7“, což znamená: (1) Označuje počet 7. (2) Používá se pro vyjádření neurčitého počtu mnoha, a pokud se použije s číslovkou "osm", znamená mnoho, smíšené a chaotické.²⁵

---

²⁰ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.596.

²¹ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.866.

²² CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.1011.

²³ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.520.

²⁴ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.888.

²⁵ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.634.

5.1.9. Číslovka 8

V češtině „*osm*“ je číslovka odpovídající „8“, což znamená: (1) Označuje počet 8.²⁶

V čínštině je „八[*pa*]“ číslovka představující „8“, což znamená: (1) Označuje počet 8. (2) Neurčitá číslovka používaná k vyjádření téměř celkového množství, obvykle spolu s číslovkou „九[*t'iou*](devět)“.²⁷

5.1.10. Číslovka 9

V češtině „*devět*“ je číslovka odpovídající „9“, což znamená: (1) Označuje počet 9.²⁸

V čínštině je „九[*t'iou*]“ číslovka představující „9“, což znamená: (1) Označuje počet 9. (2) Označuje velmi velké číslo. (3) Časová jednotka pro počítání dnů v čínské zimě, devět dnů je jednotková hodnota.²⁹

5.1.11. Číslovka 10

V češtině „*deset*“ je číslovka odpovídající „10“, což znamená: (1) Označuje počet 10. (2) Označuje velmi velké číslo.³⁰

V čínštině je „十[*š'*]“ číslovka představující „10“, což znamená: (1) Označuje počet 10. (2) Označuje velmi velké číslo. (3) Označuje kompletní, celý, úplný.³¹

5.1.12. Jiné číslovky

V češtině „*sto*“ je číslovka odpovídající „100“, což znamená: (1) Označuje počet 100. (2)

---

²⁶ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.557.

²⁷ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.12.

²⁸ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.98.

²⁹ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.429.

³⁰ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.96.

³¹ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.741.

Označuje další veličiny s jednotkovou hodnotou „sto“, např. dvě stě, tři sta atd. (3) Označuje blíže neurčený počet mnoha.³²

V čínštině je „百[paj]“ číslovka představující „100“, což znamená: (1) Označuje počet 100. (2) Označuje další veličiny s jednotkovou hodnotou „百[paj]“, např. „两百[liang-paj]“ (dvě stě), „三百[san-paj]“ (tři sta) atd. (3) Označuje blíže neurčený počet mnoha.³³

V češtině „tisíc“ je číslovka odpovídající „1000“, což znamená: (1) Označuje počet 1000. (2) Označuje další veličiny s jednotkovou hodnotou „tisíc“, např. dva tisíce, tři tisíce atd. (3) Označuje blíže neurčený počet mnoha.³⁴

V čínštině je „千[čchien]“ číslovka představující „1000“, což znamená: (1) Označuje počet 1000. (2) Označuje další veličiny s jednotkovou hodnotou „千[čchien]“, např. „两千[liang-čchien]“ (dva tisíce), „三千[san-čchien]“ (tři tisíce) atd. (3) Označuje blíže neurčený počet mnoha.³⁵

V čínštině je „万[wan]“ (deset tisíc) číslovka představující „10000“, což znamená: (1) Označuje počet 10000. (2) Označuje další veličiny s jednotkovou hodnotou „万[wan]“, např. „两万[liang-wan]“ (dvacet tisíc), „三万[san-wan]“ (třicet tisíc) atd. (3) Označuje blíže neurčený počet mnoha.

5.2. Šťastná a nešťastná čísla

5.2.1. Šťastná a nešťastná číslovka v češtině

Význam štěstí nebo smůly, který číslovka představuje, je v české kultuře obvykle spojován s náboženstvím stejně jako v celém západním kulturním kontextu. Dvě číslovky, které jsou reprezentativní a všeobecně uznávané, jsou *sedm* a *třináct*.

---

³² CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.974.

³³ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.17.

³⁴ CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník (2. vydání)* 新捷汉词典, 2018, Peking, s.1049.

³⁵ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, 现代实用汉语词典, Šanghaj, 2001, s.646.

5.2.1.2. Šťastná číslovka v češtině

Posvátný význam číslovky „*sedm*“ pochází z křesťanství. Sedmý den stvoření světa Bůh odpočíval. Sedm je tedy spojováno se slavením.³⁶ Kromě toho se toto číslo objevuje na více místech, například ve Starém a Novém zákoně.

V Novém zákoně je sedm druhů milosrdenství: sytit hladové, dávat pít žíznivým, přijímat ty, kdo jsou na cestách a nemají kde bydlet, oblékat nahé, navštěvovat nemocné, utěšovat ty, kdo jsou ve vězení, a řádně pohřbívat mrtvé.

„*Sedm svátostí*“ je pojem katolické církve, který označuje sedm posvátných obřadů nebo ceremonií, které jsou považovány za svaté Boží úkony. Těmito sedmi svátostmi jsou: křest, biřmování, eucharistie, pokání a smíření, manželství, kněžské svěcení a pomazání nemocných. Těchto sedm svátostí je považováno za nejdůležitější součásti křesťanské víry a života. Těchto sedm svátostí je považováno za nejdůležitější součásti křesťanské víry a života a jsou považovány za Boží dary a projevy svatosti.

Ale „*sedm*“ s posvátným významem však není jen pozitivním štěstím ve vztahu k náboženství. Sedm hříchů je v katolické nauce klasifikací lidské špatnosti. Zařazení do této kategorie může přímo vést k vytvoření dalšího nemorálního chování nebo návyků. Nyní se sedm hříchů obecně týká pýchy, závisti, hněvu, zahálky, chamtivosti, přejídání a chtíče.³⁷

Přesto je číslovka sedm spojována spíše se štěstím a v české kultuře existuje jako symbol štěstí.

5.2.1.3. Nešťastná číslovka v češtině

Číslovka „*třináct*“ je považována za nešťastnou a je obvykle spojována s příběhem „*Poslední večeře*“.³⁸ Třináctý muž je zrádce Jidáš, takže i číslovka třináct přináší smůlu.

Příběh představuje Ježíšovu zradu, a proto lidé projevují obavy z neštěstí, které je v této číslovce naznačeno.

---

³⁶ DOUGLAS, James Dixon(ed.), Nový biblický slovník, Ilustroval Tomáš PRCHAL, přeložil Alena KOŽELUHOVÁ, Praha: Návrat domů, 1996, s.137

³⁷ BETZ, Otto, Tajemný svět čísel: mytologie a symbolika, Praha: Vyšehrad, 2002, s.77.

³⁸ KLÁN, Petr, Čísla: vztahy, vhledy a věčné inspirace., Praha: Academia, 2014, s.95.

Fernsler tvrdí, že nešťastný význam obsažený v číslovce třináct souvisí také s jejím zařazením za číslovku dvanáct v číselné řadě. Neboť číslovka dvanáct je dokonalou číslovkou: rok má 12 měsíců, 12 znamení zvěrokruhu, 12 bohů Olympu, 12 Herkulových prací, 12 izraelských kmenů a 12 Ježíšových apoštolů.³⁹ Číslovka 13 se tak za takovou dokonalou číslovkou stává slovem s osudovostí, které dokonalou situaci narušuje.

5.2.2. Šťastná a nešťastná číslovka v čínštině

Pověřivé významy spojené s číslovkami v čínštině jsou často způsobeny zvláštností čínského jazyka: stejný zvuk, ale různé znaky. V čínštině existuje velké množství homonym s různými znaky, včetně zvuků podobných číslovkám. Kromě toho existují i případy, kdy náboženské pověry z minulosti vedly lidi k tomu, že definovali určitou číslovku jako „šťastnou“ nebo „nešťastnou“.

5.2.2.2. Číslovka „四[sʹ]“(čtyři) a „十四[š'-sʹ]“(čtrnáct)

Mezi nimi je číslovka „四[sʹ]“(čtyři) nejčastěji považováno za číslovku, která má nešťastné konotace. Protože v čínštině je výslovnost číslovky „四[sʹ]“(čtyři) podobná výslovnosti slova „死[sʹ]“(smrt), pouze s mírným rozdílem v tónu, a v některých regionálních přízvucích není rozdíl vůbec žádný. Proto číslovka „四[sʹ]“(čtyři) obvykle vyvolává asociace se smrtí. Stojí za zmínku, že význam číslovky „四[sʹ]“(čtyři), které je spojeno „死[sʹ]“(smrt), se netýká všech aspektů. V čínské kultuře je číslovka „四[sʹ]“(čtyři) spojováno také se čtyřmi ročními obdobími(四季[sʹ-tʹi]), čtyřmi končetinami(四肢[sʹ-čʹ]), čtyřmi hlavními směry (východ, západ, sever a jih 四个方向[sʹ-ke-fang-siang]) a čtyřmi rohy místnosti(房间四角[fang-tien-sʹ-tiao]).

Podobně jako číslovka „čtyři“ je „14“, protože v některých oblastech se vyslovuje jako „一四“[jao sʹ](jedna, čtyři), což je podobné výslovnosti „要死[jao sʹ]“(někdo zemře). Proto se také předpokládá, že je v čínštině nešťastnou číslovkou.

---

³⁹ Dr. 13 turns fear to fascination, Datum vydání: bez data,

https://www1.udel.edu/udmessenger/vol17no2/stories/research_dr13.html (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

5.2.2.3. Číslovka „六[liou]“(šest)

Číslovka „六[liou]“(šest) je v čínštině velmi šťastná číslovka. V čínštině číslovka „六[liou]“(šest) obvykle představuje hladkost, což znamená, že věci půjdou hladce. V moderní čínštině, vzhledem k rozšířenosti internetové kultury, číslovka „六[liou]“(šest) rezonuje s „牛[n iou]“(býk) a velmi často se používá také ve významu úžasný a šikovný.

Ve staročínské knize „《易经》[I-t'ing]“, která odvozuje trigamy, že „地方以方位而言, 卦排布其中, 其数为六, 为地阴之数 (místo z hlediska orientace, trigamy jsou v něm rozloženy a číslo je šest, což je číslo „jin“ země)“.⁴⁰ Je také zmíněno, že kombinací dvou čísel s vlastnostmi „阴(jin)“ v „阴(jin)“ a „阳(jang)“ vznikne číslovku s vlastnostmi „阳(jang)“, číslovka s největším příznakem „阴(jin)“ je šest(六[liou]), takže dvě „六[liou]“(šest) dohromady jsou číslovkou s největším příznakem „阳(jang)“. Proto je v čínštině číslovka „六六[liou-liou]“(šedesát šest) šťastným číslem, které představuje štěstí a přízeň.

Číslovky související s číslovkou šest, jako je počet „六[liou]“(šest) v řadě, např. „六六六[liou-liou-liou]“(šest, šest, šest nebo šest set šedesát šest), obvykle znamenají štěstí nebo, v internetové hantýrce „vynikající v určitém oboru“.

5.2.2.4. Číslovka „八[pa]“(osm)

Číslovka „八[pa]“(osm) se v kantonštině vyslovuje stejně jako první znak „发[fa]“ v čínském slově „发财[fa-cchaj]“(zbohatnout). Proto je tato číslovka často považována za symbol bohatství, což znamená, že přinese bohatství.

Číslovky související s číslovkou „八[pa]“(osm), jako je počet „八[pa]“(osm) v řadě, např. „八八八[pa-pa-pa]“(osm, osm, osm nebo osm set osmdesát osm), obvykle znamenají bohatství.

5.2.2.5. Číslovka „九[t'iou]“(devět)

---

⁴⁰ 伏羲, 姬昌, 孔子, 《易经》, 西周时期(přibližně 1046 př. n. l. - 771 př. n. l.).

V čínštině se číslovka „九[t'iou]“(devět) vyslovuje stejně jako slovo „久[t'iou]“, které znamená dlouhotrvající, takže tato číslovka je často považována za požehnání pro páry nebo dvojice a představuje dlouhověkost vztahu. Tato symbolika číslovky „九[t'iou]“(devět) souvisí také s tím, že devět je největší číslicí v desítkové soustavě.

5.2.2.6. Číslovka „十八[š'-pa]“(osmnáct)

Číslovka „十八[š'-pa]“(osmnáct) souvisí s náboženskou vírou, protože buddhistický spis 《十八泥犁经》 (Osmnáct oráčů sůtra) uvádí, že existuje osmnáct úrovní pekla, z nichž každá má jiné tresty. Proto je číslovka „十八[š'-pa]“(osmnáct) spojována s osmnácti vrstvami pekla, což má určitý smolný význam.

Na druhou stranu se číslovka „十八[š'-pa]“(osmnáct) vyslovuje jako „要发[jao-fa]“(být bohatý) v přízvuku jižní Číny. Proto je číslovka „十八[š'-pa]“ také považováno za příznivé znamení, které přináší bohatství.

5.2.2.7. Číslovky v moderních internetových heslech

V čínštině existuje zvláštní kategorie harmonických číslovek, která se stala populární poté, co do života lidí postupně vstoupil internet. Nejčastější jsou tyto tři číslovky: „五二零[wu-er-ling]“(pět set dvacet), „五二一[wu-er-i]“(pět set dvacet jedna), „一三三四[i-san-i-s']“(tisíc tři sta čtrnáct).

Číslovky „五二零[wu-er-ling]“(pět set dvacet) a „五二一[wu-er-i]“(pět set dvacet jedna), jsou podobná čínskému slovu „我爱你[wo-aj-ni]“(miluji tě), a proto obvykle představují štěstí spojené s láskou.

Číslovka „一三三四[i-san-i-s']“(tisíc tři sta čtrnáct) má podobnou výslovnost jako „一生一世[i-šeng-i-š']“(celý život), takže má krásnou konotaci dlouhotrvajícího vztahu s láskou nebo přátelstvím a je často považována za šťastnou číslovku.

5.2.3. Preference číslovky v kulturním kontextu

Preference číslovek se obvykle odráží v počtu položek. Příkladem může být počet dárků nebo počet květin v kytici. V některých případech se také dává přednost číslovkám kvůli

pověrečným významům, které různé číslovky představují. Například počet pater v obydlí nebo kanceláři a výběr čísel, jako jsou telefonní čísla a poznávací značky automobilů.

Preference číslovek se v různých kulturách liší. Například v České republice se kytice pro přátele nebo blízké obvykle rozlišují podle množství v závislosti na příležitosti. Za zmínku stojí, že v české kultuře je zvykem používat při pohřebním obřadu sudý počet květin. Ačkoli tento zvyk není podložen žádnými konkrétními akademickými prameny, je doložen v různých kulturních příručkách a informačních zdrojích, včetně některých internetových květinářství, která se na tento zvyk ve svých popisech odvolávají. Například webové stránky Fleurop, které se specializují na prodej květin, popisují, že Češi na pohřby obvykle posílají sudý počet květin. To obvykle přináší upřímnou útěchu, že zesnulý přítel nebo příbuzný, který kytici dostává, nebude ve smrti sám.⁴¹

V Číně je nejlepší dávat lidem sudý počet věcí, ať už jde o květiny nebo dárky. Je to proto, že sudý počet znamená, že „dobré věci se budou dít jedna po druhé“.⁴² Je důležité si uvědomit, že vzhledem k tomu, že číslovka „四[sì]“(čtyři) se v čínštině vyslovuje podobně jako „死[sǐ]“(smrt), je důležité se při návštěvě pacienta vyvarovat dávání počtu čtyři, ať už jde o ovoce, dárky nebo květiny.

Kromě toho existuje mírný rozdíl mezi českými a čínskými kulturními preferencemi, pokud jde o počet pater v budově. V některých českých budovách, kde panuje pověřčivost, je běžné vyhýbat se pokoji s číslem "13" a třináctému patru. „*Je to čistě kvůli pověřčivosti, žádný jiný důvod to nemá.*“ Janda, manažer brněnského hotelu Marriott, řekl.⁴³

V Číně je pro počet pater ještě více čísel, kterým se musíte vyhnout. Například některé hotely, které tomuto aspektu věnují zvýšenou pozornost, se vyhýbají použití čtvrtého, třináctého, čtrnáctého a osmnáctého patra. Některé tyto číslice vynechají a některé místo tlačítka pro tato patra ve výtahu použijí něco jako „3B“. Je to proto, že číslovka „四[sì]“(čtyři) má podobnou

---

⁴¹Tereza. *LICHÝ A NEBO SUDÝ POČET KVĚTIN DO KYTICE*. Publikováno 29. 10. 2019. <https://www.fleurop.cz/lichy-nebo-sudy-pocet-kvetin> (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

⁴² *Během čínského Nového roku buďte opatrní při rozdávání dáreků, mějte na paměti „3 dávají 3 nedávají“, dodržujte starou tradici, „nenechte si smůlu“, starší budou šťastnější.* Publikováno 1. ledna 2024. https://www.sohu.com/a/753910044_121884256 (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

⁴³ *Zákulisí 4* hotelu: Proč nejsou pokoje s 13 a kolik se dá najednou udělat snídaní*, Datum vydání: bez data. <https://ctp.eu/cs/portfolio/mixed-use/community/zakulisi-4-hotelu-proc-nejsou-pokoje-s-13-a-kolik-se-da-najednou-udelat-snidani/> (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

výslovnost jako „死[sʹ]“(smrt) , „一四“[jao sʹ](jedna, čtyři) je podobné výslovnosti „要死[jao sʹ]“(někdo zemře), a číslovka „十八[š'-pa]“(osmnáct) je spojována s osmnácti vrstvami pekla. Některá místa pod vlivem západní kultury se použití třináctého patra vyhnou.

5.3. Číslovky ve frázích a příslovích

5.3.1. Číslovky v českých frázích a příslovích

Vysvětlivky některých frází, obrátů a přísloví v této části jsou převzaty z internetového *Slovníku spisovného jazyka českého* (*Slovník spisovného jazyka českého*, Datum přístupu k zdroji: 2011, https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=nula&sti=EMPTY&where=hesla&hs_substr=no Přístup k zdroji: 20. dubna 2024). Zbytek vysvětlení frází, obrátů a přísloví v této části pochází ze *Slovníků české frazeologie a idiomatiky: Výrazy slovesné* (ČERMÁK, František. *Slovník české frazeologie a idiomatiky: Výrazy slovesné*. Díl 1, A-P. 1. Praha, 1994).

[*Společenská nula*]: Člověk, který má nulový přínos pro společnost, znamená, že je bezvýznamný. Význam „nula“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.1 výše.

[*Nula od nuly pojde*]: Dělat něco od začátku vyžaduje proces. Význam „nula“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.1 výše.

[*Jeden o koze, druhý o voze*]: Ti dva lidé diskutovali o úplně jiných věcech, ale mysleli si, že probírají totéž. Používá se k popisu nedorozumění způsobených nepřesnými výrazy. Význam „jeden“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.2 výše.

[*Jedna vlaštovka jaro nedělá*]: Není to (vidět) jen jedna vlaštovka, což znamená, že je jaro. Znamená to, že na základě výskytu jediné věci nelze vyvodit žádný závěr ani pravidlo. Význam „jedna“ vychází z článku (4) vysvětlení v 5.1.1.2 výše.

[*Táhnout za jeden provaz*]: Vyvíjet sílu s ostatními ve stejném směru nebo ke stejnému cíli. Běžně používaný termín při práci s ostatními za účelem sdílení společného cíle. Význam „jeden“ vychází z článku (6) vysvětlení v 5.1.1.2 výše.

[*Dvě strany téže mince/ každá mince má dvě strany*]: Používá se k popisu věcí, které mají obvykle dvě strany. Význam „dvě“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.3 výše.

[*Kdo šetří, má za tři*]: Pokud chce člověk něco získat, měl by si nejprve našetřit. Význam „tři“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.4 výše.

[*Říci jen dvě nebo tři slova*]: Znamená to říct velmi málo slov, jen dvě nebo tři věty. Význam „tři“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.4 výše.

[*Mezi čtyřma očima*]: Znamená to, že dva lidé mají celkem čtyři oči, které se na sebe dívají. Používá se k popisu rozhovorů tváří v tvář. Význam „čtyři“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.5 výše.

[*Od desíti k pěti*]: Počet indexů se snížil. Často se používá k popisu situace, která se zhoršuje, od špatné k horší, jako jsou ekonomické nebo zdravotní podmínky. Význam „pět“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.6 výše.

[*Držet pět kroků od těla*]: Znamená to dodržovat určitý odstup. Význam „pět“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.6 výše.

[*Pracovat o sto šest*]: Popisuje někoho, kdo velmi tvrdě pracuje. Význam „šest“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.7 výše.

[*Sedmá svátost*]: V církvi je sedm svátostí: křest, biřmování, eucharistie, pokání, pomazání nemocných, kněžství a manželství. Sedmá svátost tedy odkazuje na manželství. Význam „sedm“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.8 výše.

[*Vypadat/Dívat se jako sedm drahých let*]: Používá se k popisu někoho, kdo vypadá špatně. Význam „sedm“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.8 výše.

[*Za devaterými horami a devaterými řekami*]: Znamená to velmi daleko. Význam „devět“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.10 výše.

[*Brát někoho / něco všemi / všema deseti*]: Používá se k vyjádření nadšeně, ochotně, bez váhání přijímat někoho, něco. Význam „deset“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.11 výše.

[*Olíznout všech deset*]: Používá se k vyjádření velké spokojenosti s někým nebo něčím. Význam „deset“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.11 výše.

[*Být sto let za opicemi*]: To znamená velmi zaostalá, dokonce pomalejší než vývoj opic. Význam „sto“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.12 výše.

[*(být vzdálen, vyhybat se někomu) Na tisíc*]: Používá se k označení velké vzdálenosti. Význam „tisíc“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.12 výše.

5.3.2. Číslovky v čínských frázích a příslovích

有零有整⁴⁴ [jou-ling-jou-čeng]: Označuje, že množství má za desetinnou čárkou číslo, které obvykle odkazuje na cenu nebo množství. Význam „零[ling]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.1 výše.

逐水飘零⁴⁵ [ču-suej-pchiao-ling]: Něco (okvětní lístky) padají podél vody do dálky. Znamená to, že se o to nikdo nestará a byl opuštěn. Význam „零[ling]“ vychází z článku (5) vysvětlení v 5.1.1.1 výše.

一脉相承⁴⁶ [i-maj-siang-čcheng]: Význam zděděný od stejné linie nebo sekty. Označuje pocházející ze stejného původu. Význam „一[i]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.2 výše.

一气呵成⁴⁷ [i-čchi-che-čcheng]: Znamená to udělat vše najednou. Používá se k popisu dělání věcí velmi hladce a dokončování všeho nepřetržitě, aniž byste přestávali přemýšlet. Význam „一[i]“ vychází z článku (4) vysvětlení v 5.1.1.2 výše.

一马当先⁴⁸ [i-ma-tang-sien]: Když všichni koně běží společně, bude jediný kůň jako vůdce vedoucí celou skupinu koní k běhu vpřed. Znamená to, že někdo je jako vůdčí kůň a hraje roli vedení ostatních. Význam „一[i]“ vychází z článku (6) vysvětlení v 5.1.1.2 výše.

两小无猜⁴⁹ [liang-siao-wu-cchaj]: Ti dva jsou spolu od malička a nemají na sebe žádné podezření. Často se používá k popisu vztahu mezi milenci nebo přáteli od dětství do dospělosti. Význam „两[liang]“ vychází z článku (4) vysvětlení v 5.1.1.3 výše.

别无二心⁵⁰ [pie wu er sin]: Popisuje osobu, která nemá žádné druhé myšlenky. Znamená to, že neexistují žádné extra myšlenky nebo myšlenky na zradu. Obecně se používá k vyjádření

---

⁴⁴ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník, 现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001, s.513.

⁴⁵ Pochází z kapitoly „《桃夭》 [tchao-jao]“ ve staré klasické čínské sbírce „《诗经》 [š'-ting]“. Autor neznámý.

WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník, 现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001, s.513.

⁴⁶ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.800.

⁴⁷ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1471.

⁴⁸ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1471.

⁴⁹ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.789.

⁵⁰ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.323.

loajality. Význam „二[er]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.3 výše.

两袖清风⁵¹ [liang-siou-čching-feng]: To znamená, že oba rukávy jsou prázdné, což umožňuje snadný průchod větru. V čínských dávných dobách měli úředníci obvykle široké rukávy, ve kterých mohli nosit nějaké cennosti, ale rukáv byl vnitřně prázdný, aby symbolizoval jejich zásadovost, odmítání úplatků a vysokou morální integritu. Význam „两[liang]“ vychází z článku (7) vysvětlení v 5.1.1.3 výše.

三缄其口⁵² [san-t'ien-čchi-kchou]: Znamená to, že někdo má na ústech tři pečeti. Používá se k označení někoho, kdo je v mluvení velmi přísný a bude stále dokola přemýšlet o tom, co nelze říci. Význam „三[san]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.4 výše.

三顾茅庐⁵³ [san-ku-mao-lu]: Na konci východní dynastie Han, aby požádal Zhuge Lianga, aby mu pomohl ovládnout svět, šel Liu Bei třikrát do domu Zhuge Lianga, aby ho požádal o pomoc. Teprve poté byl Zhuge Liang pohnut jeho upřímností. Později se používá k popisu upřímnosti pro talenty, které si zaslouží opakované úsilí. Význam „三[san]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.4 výše.

桃园三结义⁵⁴ [san-ku-mao-lu]: Liu Bei, Guan Yu a Zhang Fei, tři lidé s vznešenými ideály, si vybrali období, kdy byly broskvoňové květy v plném květu a v zahradě s nádhernými květy broskvoní, po pití přísahali, že budou jako bratři zbytek jejich života. Používá se pro označení lidí, kteří jsou si blízcí a sdílejí společné ideály a ambice. Význam „三[san]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.4 výše.

四面楚歌⁵⁵ [s'-mien-čchu-ke]: Xiang Yu slyšel lidové písně Chu ve všech směrech, takže vojáci

---

⁵¹ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.787.

⁵² 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1085.

⁵³ Slovo poprvé přišlo od Zhuge Lianga „出师表[čchu-š'-piao]“ v pozdní východní dynastii Han.

吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1085.

⁵⁴ Toto slovo bylo původně příběhem zaznamenaným v románu „三国演义(Romance tří království)“ od Luo Guanzhonga, romanopisce z dynastie Ming.

郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.1076.

⁵⁵ Poprvé se objevil v dynastii Han, historik Sima Qian, „Historické záznamy: Benji z Xiang Yu“

z Chu byli očarováni nepřítelem. Vojáci minuli své rodné město a ztratili bojového ducha, takže Xiang Yu věděl, že je obklíčen nepřáteli z obou stran nepřáteli. Používá se k popisu hlubokých potíží a pocitu bezmoci. Význam „四 [sì]“ vychází z článku (4) vysvětlení v 5.1.1.5 výše.

四体不勤⁵⁶[s'-tchi-pu-čchin]: Žádná z končetin se neúčastní porodní práce. Používá se k popisu osoby, která je velmi líná a postrádá zkušenosti s fyzickou prací. Význam „四 [sì]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.5 výše.

朝三暮四⁵⁷[čao-san-mu-s']: Byl jednou jeden muž, který krmil opice. Původně se rozhodl, že bude krmit tři plody ráno a čtyři plody večer. Opice byly velmi rozzlobené. Později to změnil na čtyři plody ráno a tři plody večer. Opice si myslely, že je ovoce víc, a byly velmi spokojené. Používá se k popisu věcí, které jsou proměnlivé, nemají jednoznačné číslo. Význam „三 [san]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.4 výše. Význam „四 [sì]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.5 výše.

五音不全⁵⁸[wu-jin-pu-čhüan]: Ve staré čínské hudbě existuje pět různých tónů a toto slovo se používá k popisu lidí, kteří nedokážou přesně zazpívat každý tón. V dnešní době ji využívají především lidé, kteří zpívají neladně. Význam „五 [wu]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.6 výše.

人五人六⁵⁹[žen-wu-žen-liou]: Dělit lidi do různých tříd a předstírat, že někdo je uprostřed nebo nahoře, ačkoli ve skutečnosti tuto třídu získává předstíráním. Nyní se používá k označení pokrytců. Význam „五 [wu]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.6 výše.

五湖四海⁶⁰[wu-chu-s'-chaj]: To znamená pět jezer a čtyři moře. Často se používá k popisu

---

郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.1191.

⁵⁶ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1196.

⁵⁷ Toto slovo se poprvé objevilo v „Zhuangzi: Qiwulun“

吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1196.

⁵⁸ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.1332.

⁵⁹ WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník, 现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001, s.866.

⁶⁰ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.1332.

široké škály zdrojů a rozlehlosti světa, neodkazuje na konkrétních pět jezer a čtyři moře a často se používá jako metafora pro různé další země z celého světa. Význam „五 [wu]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.6 výše.

三头六臂⁶¹[*san-tchou-liou-pi*]: To znamená, že člověk má tři hlavy a šest rukou. Původně to byl buddhistický termín a později byl použit k označení lidí, kteří jsou velmi mocní, ovládají věci a mají silné schopnosti jako mít talent přesahující běžné lidi. Význam „六[liou]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.7 výše.

六亲不认⁶²[*liou-čchin-pu-žen*]: Původně se uvádělo, že vztahy do pěti úrovní se považují za příbuzenské a vztahy nad tuto úroveň se považují za obyčejné cizí. Dnes se většinou používá k označení někoho, kdo je nevďěčný a velmi krutý, nemá blízko ani k vlastním příbuzným a předstírá, že je nezná. Význam „六[liou]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.7 výše.

秦王扫六合⁶³ [*čchin-wang-sao-liou-che*]: „六合[liou-che]“ znamená šest částí světa: nebe, zemi, východ, jih, západ a sever což znamená celý svět, celou zemi. Tato fráze znamená, že král Qin porazil ostatní země světa vlastní silou. Význam „六[liou]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.7 výše.

七步成诗⁶⁴[*čchi-pu-čcheng-š'*]: To znamená, že báseň můžete napsat během sedmi kroků chůze po zemi. Nejstarší původ tohoto příběhu je, že na konci dynastie Východní Han požádal Cao Pi svého vlastního bratra Cao Zhi, aby napsal báseň během sedmi kroků chůze, jinak bude zabit. Výsledkem bylo, že Cao Zhi napsal světoznámou báseň, a tak přežil. Nyní se používá pro označení člověka s velkým talentem. Význam „七[čchi]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.8 výše.

七嘴八舌⁶⁵[*čchi-cuej-pa-še*]: Sedm úst a osm jazyků, používá se k popisu mnoha lidí, kteří mluví najednou, hlasitě a hlučně. Význam „七[čchi]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.8

---

⁶¹ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.814-815.

⁶² 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.814-815.

⁶³ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.808.

⁶⁴ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.981.

⁶⁵ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.981.

výše.

八音迭奏⁶⁶[*pa-jin-tie-cou*]: To znamená, že se současně hraje na osm typů čínských klasických nástrojů. Používá se k popisu velkých scén a nádherné hudby. Význam „八[*pa*]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.9 výše.

十有八九⁶⁷[*š'-jou-pa-t'iou*]: Možné pravděpodobnosti jsou rozděleny do deseti částí a (tento výsledek) tvoří osm nebo devět z nich. Používá se k označení vysoké pravděpodobnosti nebo vysokého obsahu něčeho, co je možné, téměř s velkou jistotou. Význam „八[*pa*]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.9 výše.

八仙过海,各显神通⁶⁸[*pa-sien-kuo-chaj-ke-sien-šen-tchung*]: Osm nesmrtelných chtělo překonat velmi nebezpečné moře a každý z nich použil své zvláštní schopnosti, aby se mu nakonec podařilo dostat na druhý břeh. Používá se k popisu způsobu, jakým každý z lidí prokazuje svou schopnost dosáhnout cíle. Význam „八[*pa*]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.9 výše.

九九归一⁶⁹[*t'iou-t'iou-kuej-i*]: V minulosti se používal pro numerické výpočty, tj. devět děleno devíti je jedna. Nyní se často používá k vyjádření významu obcházení a vracení se na začátek a na konec. Význam „九[*t'iou*]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.10 výše.

九死一生[*t'iou-s'-i-šeng*]: To znamená, že devět z deseti lidí zemře. Nyní se používá pro označení malé šance na přežití a vysokého stupně nebezpečí. Význam „九[*t'iou*]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.10 výše.

九牛一毛⁷⁰[*t'iou-niou-i-mao*]: Znamená to jeden z chlupů na devíti kravách dohromady. Nyní se používá ve významu nedůležitý, bezvýznamný, sotva znatelný. Význam „九[*t'iou*]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.10 výše.

---

⁶⁶ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.15.

⁶⁷ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.15.

⁶⁸ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.15.

⁶⁹ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.674.

⁷⁰ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.674.

数九寒天⁷¹[*šu-t'iou-chan-tchien*]: Počítání devíti („数九“[*šu-t'iou*]) je čínská tradice, podle níž se v zimě počítá devět dní jako cyklus a po devíti takových devítidenních cyklech zima skončí a přijde jaro. Nyní se používá k popisu chladné zimy. Význam „九[*t'iou*]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.10 výše.

十室九空⁷²[*š'-š'-t'iou-kchung*]: Znamená to, že po válce se domovy devíti z deseti rodin kvůli válce vylihnuly. Používá se k popisu příliš mnoha úmrtí a zranění a uvadání života. Význam „十[*š'*]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.11 výše.

十日并出⁷³[*š'-ž'-ping-čchu*]: Na obloze visí deset sluncí najednou. Používá se k popisu období nepokojů a velmi neklidných dnů. Význam „十[*š'*]“ vychází z článku (1) vysvětlení v 5.1.1.11 výše.

十全十美⁷⁴[*š'-čchüan-š'-mej*]: Celá věc byla perfektní a proběhla velmi hladce. Význam „十[*š'*]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.11 výše.

百花齐放⁷⁵[*paj-chua-čchi-fang*]: Rozkvétá více než sto květů. Používá se k popisu rozmanitosti a počtu květů. Odkazuje také na stejné období kulturního rozvoje a prosperity, přičemž ve stejné době existovaly různé názory a myšlenkové směry. Význam „百[*paj*]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.12 výše.

百年不遇⁷⁶[*paj-nien-pu-jü*]: Najít člověka nebo věc trvá sto let. V čínské kultuře se "sto let" vztahuje k celému životu člověka a používá se také k vyjádření toho, že některé věci je těžké najít za celý život. Používá se pro označení něčeho, co je velmi ceněné a vzácné. Význam „百[*paj*]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.12 výše.

---

⁷¹ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.660.

⁷² 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.1133.

⁷³ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1140.

⁷⁴ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1140.

⁷⁵ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.28.

⁷⁶ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.28.

成千上万⁷⁷[čcheng-čchien-šang-wan]: Jsou jich tisíce až desetitisíce. Používá se pro označení velkého počtu. Význam „千[čchien]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.12 výše. Význam „万[wan]“ vychází z článku (3) vysvětlení v 5.1.1.12 výše.

数以万计⁷⁸[šu-i-wan-ti]: Počet je tak velký, že se měrná jednotka musí počítat na desetitisíce, což odkazuje na velmi velké číslo. Význam „万[wan]“ vychází z článku (2) vysvětlení v 5.1.1.12 výše.

5.3.3. Fráze a přísloví s podobným významem

*Zabít dvě mouchy jednou ranou*⁷⁹: Jen jeden kámen zabije dvě mouchy.

一石二鸟⁸⁰ [i-š'-er-niao]: Jeden kámen zabije dvě mouchy.

一举两得⁸¹ [i-tü-liang-te]: Jedním tahem lze získat dva předměty.

Všichno znamená, že můžeme získat více výhod pouze jednou akcí.

*Dvakrát měř a jednou řez*⁸²: Pokud chce někdo řezat (lano), musí před řezáním dvakrát měřit.

三思而后行⁸³[san-s'-er-chou-sing]: Než se někdo skutečně rozhodne nebo něco udělá, měl by se alespoň třikrát (vícekrát) zamyslet.

To znamená, že pokud někdo chce něco udělat, neměl by to dělat slepě a bezhlavě, ale měl by nejprve přemýšlet, než začne jednat.

---

⁷⁷ 郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆, s.997.

⁷⁸ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1299.

⁷⁹ ČERMÁK, František. *Slovník české frazeologie a idiomatiky: Výrazy slovesné. Díl 31.* vyd. Praha: Academia, 1994, s.397

⁸⁰ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.334.

⁸¹ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.789.

⁸² ČERMÁK, František. *Slovník české frazeologie a idiomatiky: Výrazy slovesné. Díl 31.* vyd. Praha: Academia, 1994, s.365

⁸³ 吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆, s.1085.

Závěr

V této bakalářské práci byl proveden výzkum na téma symbolika čísel v mezijazykovém srovnání. Jejím cílem je porovnat a analyzovat užití, stavbu a symboliku číselných slov v češtině a čínštině.

Tato bakalářská práce je rozdělena do pěti částí. V první části jsem analyzovala a porovnávala pojmy „čísllovky“, „čísla“ a „čísllice“, abych vytvořila jasný teoretický základ pro další obsah.

Ve druhé kapitole jsem pojednala o typech, složení, skloňování a užívání číslovek v češtině. V souladu s tím jsem do třetí kapitoly zařadila výklad o typech, složení, skloňování a užívání číslovek v čínštině. V těchto dvou kapitolách jsem porovnávala číslovky v češtině a čínštině a vysvětluji jejich rozdílné použití a morfologii.

Ve čtvrté kapitole jsem se věnovala kulturním souvislostem. Nejprve jsem prostřednictvím tabulky uvedla verbální vyjadřování čísel v češtině a čínštině. Poté jsem ukázala možnosti využití gest k neverbálnímu vyjádření počítání v obou jazycích s určitým srovnáním a ilustrací účinnosti jejich vyjádření. Abych lépe reflektovala používání číslovek v češtině a čínštině, specifikovala jsem také časové výrazy, které často používají číslovky.

Číslovky jsou důležitou částí obohacující různé jazykové projevy, proto jsem do páté kapitoly zařadila další číslovky, které se vyskytují v české a čínské kultuře. Nejprve jsem vysvětlila samotný význam českých a čínských číslovek a jejich speciální významy s pomocí slovníků. Vycházela jsem přitom z kultury pověr odvozených z těchto konkrétních významů, tj. jak jsou v obou jazycích zastoupeny číslovky jako symboly štěstí a smůly. Abych lépe představila rozdíly ve významech vyjadřovaných číslovkami v češtině a čínštině, interpretovala jsem a porovnávala přísloví a fráze obsahující číslovky a zjistila jsem, že některé podobnosti a odchylky mezi češtinou a čínštinou.

Tato bakalářská práce ukazuje pestrost vyjadřovacích možností číslovek v češtině a čínštině a poskytuje mnoho konkrétních informací pro další výzkumy týkající se číslovek.

Seznam použité literatury a internetových zdrojů

BETZ, Otto, Tajemný svět čísel: mytologie a symbolika, Praha: Vyšehrad, 2002.

CONG, Lin, ZHU, Weihua, ZHUANG, Jiyu, LI, Mei, HE, Lei, XU, Zhe, *Nový česko-čínský slovník* (2. vydání), *新捷汉词典*, 2018, Peking.

ČECHOVÁ, Marie, DOKULIL Miloš, HLAVSA Zdeněk, HRBÁČEK Josef a HRUŠKOVÁ Zdeňka. *Čeština – řeč a jazyk*. SPN – pedagogické nakladatelství, a. s. 3., rozšířené a upraven. Praha, 2011.

ČERMÁK, František, *Lexikon a sémantika*, Praha: Lidové noviny, 2010.

ČERMÁK, František. *Slovník české frazeologie a idiomatiky: Výrazy slovesné*. Díl 1, A-P. 1. Praha.

DOUGLAS, James Dixon(ed.), *Nový biblický slovník*, Ilustroval Tomáš PRCHAL, přeložil Alena KOŽELUHOVÁ, Praha: Návrat domů, 1996.

DŘEVOJÁNKOVÁ, Jitka. *Tvarosloví a syntax*. Praha, Univerzita Karlova, 2018.

郭良夫, *应用汉语词典*, 2000, 北京, 商务印书馆.

KLÁN, Petr, *Číslo: vztahy, vhledy a věčné inspirace*, Praha: Academia, 2014.

伏羲, 姬昌, 孔子, 《易经》, 西周时期(přibližně 1046 př. n. l. - 771 př. n. l.).

吕叔湘, 丁声树, *现代汉语词典*, 2002, 第四版, 北京, 商务印书馆.

WANG, Jihong, CHEN, Ming, REN, Liqing. *Moderní praktický čínský slovník*, *现代实用汉语词典*, Šanghaj, 2001.

ZHOU, Shengya, *汉语词类史稿(Historie čínských částí řeči)*, 北京, 中国人民大学出版社, 2018.

Akademický slovník současné češtiny. Datum vydání: bez data.

https://ujc.avcr.cz/elektronicke-slovníky-a-zdroje/Akademicky_slovník_soucasne_cestiny.html (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

Během čínského Nového roku buďte opatrní při rozdávání dárků, mějte na paměti „3 dávají 3 nedávají“, dodržujte starou tradici, „nenechte si smůlu“, starší budou šťastnější. Publikováno

1. ledna 2024. https://www.sohu.com/a/753910044_121884256 (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

Dr. 13 turns fear to fascination, Datum vydání: bez data,
https://www1.udel.edu/udmessenger/vol17no2/stories/research_dr13.html (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

LICHÝ A NEBO SUDÝ POČET KVĚTIN DO KYTICE. Publikováno 29. 10. 2019.
<https://www.fleurop.cz/lichy-nebo-sudy-pocet-kvetin> (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

Slovník spisovného jazyka českého, Datum přístupu k zdroji: 2011,
<https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=nula&sti=EMPTY&where=hesla&hsustr=no> Přístup k zdroji: 20. dubna 2024

Zákulisi 4* hotelu: Proč nejsou pokoje s 13 a kolik se dá najednou udělat snídaní, Datum vydání: bez data. <https://ctp.eu/cs/portfolio/mixed-use/community/zakulisi-4-hotelu-proc-nejsou-pokoje-s-13-a-kolik-se-da-najednou-udelat-snidani/> (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

KARLÍK, Petr. KOŘENSKÝ, Jan. *Nový encyklopedický slovník češtiny online*. Datum vydání: bez data. <https://www.czechency.org/slovník/%C4%8C%C3%8DSLOVKA> (Přístup k zdroji: 20. dubna 2024)

Anotace

Jméno autora: Siyuan HE

Název fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název katedry: Katedra bohemistiky

Název bakalářské práce: Symbolika čísel v mezijazykovém srovnání

Vedoucí práce: Mgr. Darina HRADILOVÁ, Ph.D

Počet znaků: 85,807

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury: 21

Klíčová slova: číslovky v češtině, číslovky v čínštině, číslice, vyjadřování kvantity, číslovky v interkulturním kontextu.

Keywords: numerals in Czech, numerals in Chinese, numerals, expressing quantity, numerals in intercultural context.

Charakteristika diplomové práce:

Tato bakalářská práce porovnává číslovky v češtině a čínštině z několika hledisek: lexikální kategorie, způsob jejich tvoření, nelexikální výrazy, významy ve frázích. Z pohledu slovní klasifikace se zaměřuje na rozdíly a shody číslovek v češtině a čínštině. Užívání čísel v životě v různých kulturních kontextech je zkoumáno z hlediska jejich speciálních významů. Text obsahuje také podrobné překlady některých frází nebo přísloví souvisejících s číslovkami, které odrážejí kulturní rozdíly.

Anotace v angličtině:

This bachelor thesis compares numerals in Czech and Chinese from several aspects: lexical categories, the way they are formed, non-lexical expressions, meanings in phrases. From the perspective of word classification, it focuses on the differences and correspondences of numerals in Czech and Chinese. The use of numbers in life in different cultural contexts is examined in terms of their special meanings. The text also includes detailed translations of some phrases or proverbs related to numerals that reflect cultural differences.